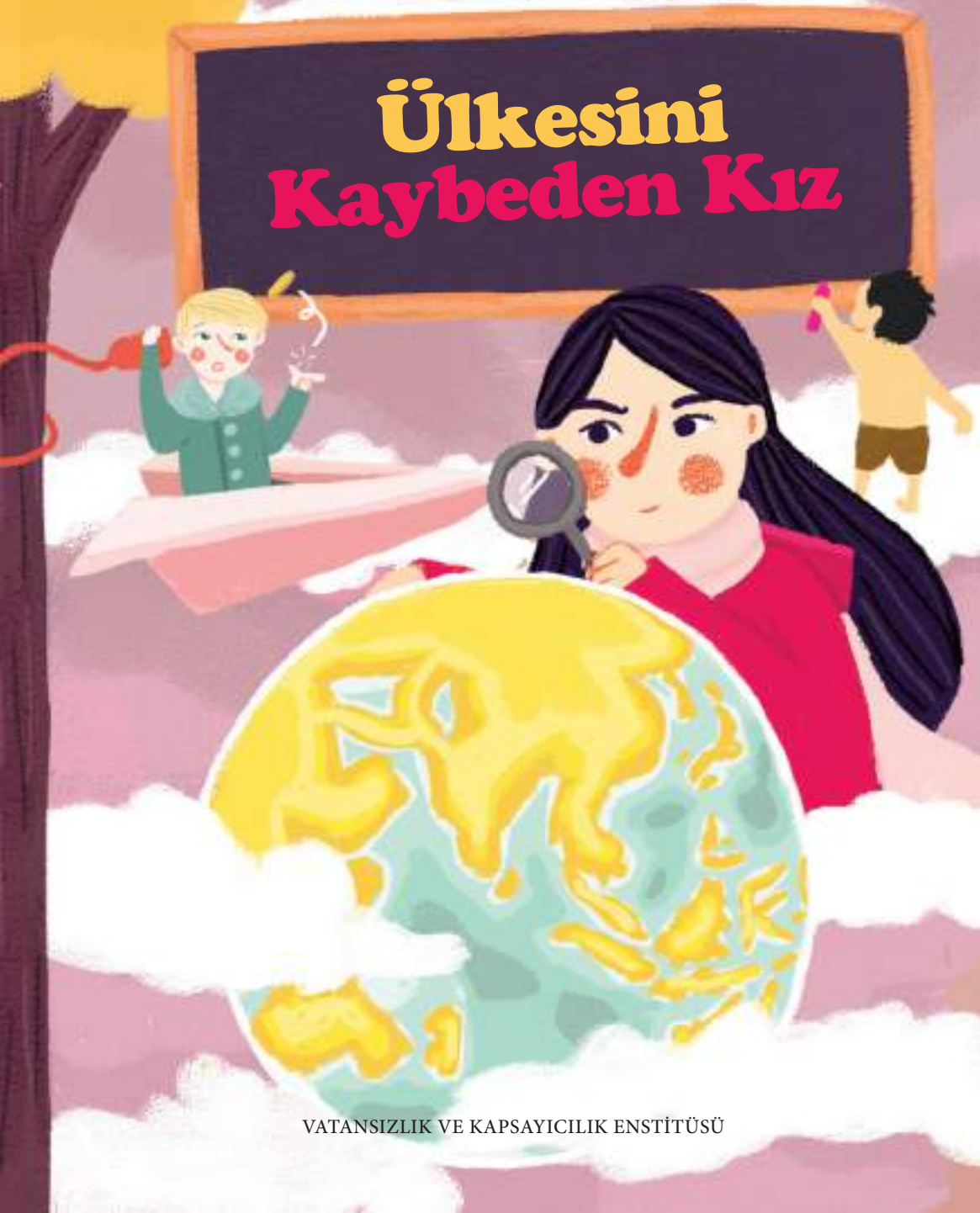

“Önemli, üzücü, aydınlatıcı ve gerekli bir kitap bu.”

-William Alexander, Amerikan Ulusal Kitap Ödülü sahibi

Ülkesini Kaybeden Kız

VATANSIZLIK VE KAPSAYICILIK ENSTİTÜSÜ

Bu kitapta ele alınan konular hakkında daha fazla bilgi edinmek istersen, KIDS.WORLDSSTATELESS.ORG adresini ziyaret edebilirsin; burada dünya çapında vatansızlık hakkında çok daha fazla bilgi, hikâye, sanat, röportaj, fotoğraf, test ve diğer aktiviteleri bulabilirsin. Özenle hazırlanmış bu web sitesinde ayrıca farkındalık yaratmak ve vatansızlıkla mücadeleye yardımcı olmak için neler yapabileceğine dair birçok fikrin yanı sıra öğrencilerine bu konuyu öğretmek isteyen öğretmenler için de özel bir rehber bulunmaktadır.

Bu kitap Hollandaca, Fransızca ve İspanyolca dillerinde de mevcuttur.

DAHA FAZLA
BİLGİ EDİNMEK
İSTER MİSİN?

İŞTE VATANSIZLIK
VE İNSAN HAKLARI
HAKKINDA DAHA
FAZLA BİLGİ
BULABİLECEĞİN BAZI
HARİKA KAYNAKLAR!

Uluslararası Af Örgütü, En İyi 10 İnsan Hakları Videosu (derleme), şu adresten ulaşabilirsin:
<https://www.amnesty.org/en/latest/education/2015/05/10-best-human-rights-videos/>

Uluslararası Af Örgütü, Erken yaş ve ilköğretim okulları için kaynaklar, şu adresten ulaşabilirsin:
<https://www.amnesty.org.uk/primary-schools-education-resources>

Avrupa Vatansızlık Ağı, #StatelessKids kampanya videosu, şu adresten ulaşabilirsin:
<https://www.youtube.com/watch?v=VvUMZanVToA>

Greg Constantine, Vatansızlık Hakkında, şu adresten ulaşabilirsin:
<http://aboutstatelessness.com/>

Vatansızlık ve Kapsayıcılık Enstitüsü, Dünyanın Vatansızları: Çocuklar (2017), şu adresten ulaşabilirsin:
<http://worldstateless.org/>

İnsan Hakları için Avukatlar ve Vatansızlık ve Kapsayıcılık Enstitüsü, Güney Afrika'da Çocukluk Çağında Vatansızlık (2016), şu adresten ulaşabilirsin:
https://lhr.org.za/sites/lhr.org.za/files/childhood_statelessness_in_south_africa.pdf

UNICEF Birleşik Krallık, Haklar ve Sorumluluklarla ilgili Küçük Bir Kitap, şu adresten ulaşabilirsin:
https://sites.unicef.org/rightsite/files/little_book_rights.pdf

BMMYK, #Aidim - 2024 Yılına kadar Vatansızlığın Sona Erdirilmesi,
Youtube video oynatma listesi, şu adresten ulaşabilirsin:
<https://www.youtube.com/watch?v=WBdvCsw1Syc&index=1&list=PLtPw-Y91GlmVCipdhJgNZ4fToggradSIj>

Ve www.kids.worldstateless.org adresini ziyaret etmeyi unutma!

Ülkesini Kaybeden Kız

Yazarlar
Amal de Chickera and Deirdre Brennan

İllüstratör
Dian Pu

Çeviren
Yeşim Mutlu

*Vatansızlık ve Kapsayıcılık
Enstitüsü Yayını*

Vatansızlık ve Kapsayıcılık Enstitüsü, herkes için vatandaşlık hakkını gerçekleştirmeye kendini adanmış bağımsız bir kuruluştur.

© Institute on Statelessness and Inclusion, Mayıs 2018
info@institutesi.org
www.institutesi.org

Yazarlar: Amal de Chickera and Deirdre Brennan
İllüstratör: Dian Pu
Tasarımcı: Deshan Tennekoon
Çeviren: Yeşim Mutlu
Çeviri Editörü: Sevinç Koçak
Dizgi: Naz Yıldız

Yayımlayan: The Institute on Statelessness and Inclusion

Çizimler: sayfa 8, 29, 30 & 59'daki resimler © SOS Villages Aboisso and UNHCR Cote d'Ivoire; sayfa 81'deki resim © Kanchini Chandrasiri. Hazize San, Vanessa Porter, Cheryl Marland, Jerome Bon, Rey Perezoso, Diyar Se tarafından CC lisansı altında ek görseller (sığdırmak için kırpılmıştır).

Fotoğraflar: sayfa 21, 27, 56, 57, 59, 63 & 79'daki fotoğraflar © Greg Constantine; sayfa 35, 60 & 61'deki fotoğraflar © Saiful Huq Omi; sayfa 25'teki fotoğraf © Allison Petrozziello and OBMICA; sayfa 46'daki fotoğraf © Subin Mulmi and FWLD; sayfa 87'deki fotoğraf © Deepti Gurung; sayfa 43'teki fotoğraf © The Kenya Human Rights Commission; sayfa 24'teki fotoğraf © Laura Quintana Soms; ve sayfa 37'deki fotoğraf © Helen Brunt.

ISBN: 978-90-828366-0-8

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, Vatansızlık ve Kapsayıcılık Enstitüsü'nün önceden yazılı izni alınmaksızın çoğaltılamaz, bir erişim sisteminde saklanamaz, tercüme edilemez veya elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt veya başka herhangi bir şekilde veya herhangi bir yolla iletilemez. Yazarlar, editörler ve yayıncı bu yayının doğruluğunu sağlamaya çalışmış olsa da, yayıncı, yazarlar ve editörler herhangi bir hata, eksiklik, yanlış ifade veya yanlışlık için sorumluluk kabul edemez ve bu çalışmada sunulan bilgilerin kullanımı için hiçbir sorumluluk kabul etmez.

Vatansızlık ve Kapsayıcılık Enstitüsü, Hollanda'da kurulmuş kar amacı gütmeyen bir vakıftır.
Ticaret Odası Kayıt Numarası: 61443840.

Bu yayın Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçerğin sorumluluğu tamamıyla Yeşim Mutlu'ya aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

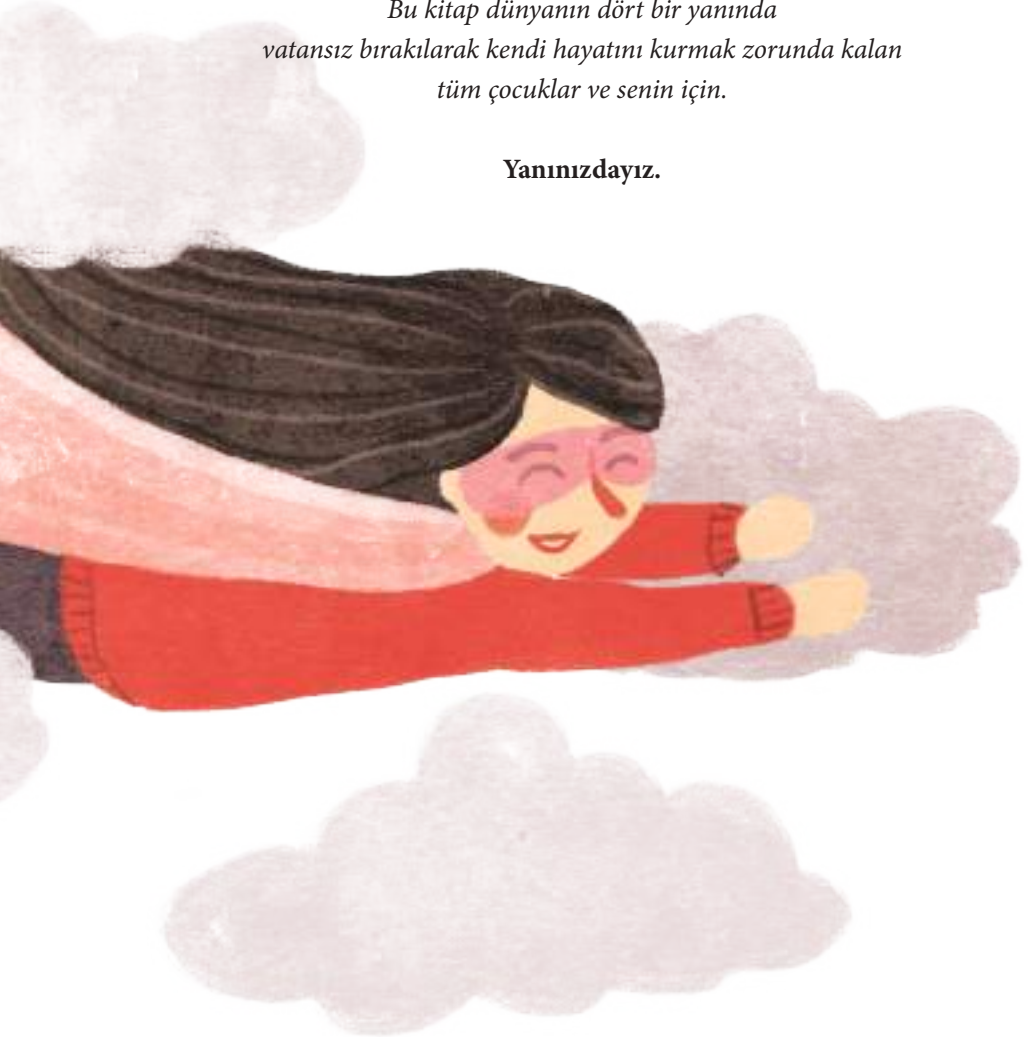
N Vatandaşlık (Nationality) için,
S Vatansızlık (Statelessness) için

...ve...

N Neha için,
S Süperkız için

*Bu kitap dünyanın dört bir yanında
vatansız bırakılarak kendi hayatını kurmak zorunda kalan
tüm çocuklar ve senin için.*

Yanınızdayız.

APATRIDE

İçindekiler

Neha'nın Gezileri	11
Vatansızlık Dünyası	50
Neha'nın Soruları	52
Vatansız Çocukların Soruları	64
Haklarını Bil!	66
Neha'nın Düşünceleri	75
Seni Görüyoruz	78
Vatansız Bir Çocuğa Mektup	82
Neha'nın Geleceği	85
Öğren, Düşün, Harekete Geç, Kampanya Yürüt, Oyna	88
Teşekkür	90

Neha'nın Gezileri

Düşüyorum,

düşüyorum,

düşüyorum!

Sarsıntı!

Nefes nefeseyim!

Neden hep bir sarsıntıyla iniş yapıyorum?

Her seferinde! Bunun bir rüya olduğunu biliyorum ama yine de beni çok korkutuyor.

Nefesim kesiliyor. Gözlerimi açmıyorum.

Tüm vücudumda soğuk bir ter hissediyorum. Sonra yanaklarımda sürekli bir pıtırıtı hissediyorum. Islak. Pencereyi açık mı bırakmıştım?

Elim çarşafı buruşturuyor ama çarşaf milyonlarca taneye ayrılıp parmalarımın arasından kayıp gidiyor. Bu bir çeşit kum mu?

Bir el omzumu dürtüyor. “Uyan,” diyor garip bir ses.

Yağmur damlaları yüzüme düşüyor ve bisikletler vızır vızır geçiyor. Dışarıdayım.

Her şey tuhaf ve hava biraz soğuk. Buraya daha önce hiç gelmemiştim.

Gözlerimi kapatıyorum. Hâlâ rüya görüyor olmalıyım.

“Uyan!” Ses ısrar ediyor.

Gözlerimi dikkatlice açıyorum.

Çok açık tenli ve sarı saçlı bir çocuk bana bakıyor. O da benim gibi 12 yaşlarında olmalı.

O da benim kadar şaşırılmış görünüyor. Ama davranışları hoş. Doğruluyor ve şöyle diyor: “**Hollanda**’ya hoşgeldin! Ben **Lucas**.”

Cılız bir şekilde “Merhaba ben **Neha**, **Nepal**’denim,” demeyi başarıyorum ve ardından “Buraya nasıl geldim?” diye soruyorum. Şaşkın görünüyor ve omuz silkiyor.

HOLLANDA AVRUPA’DA BİR ÜLKEDİR. ALÇAK VE DÜZ ARAZİSİ NEDENİYLE ADI KELİMENİN TAM ANLAMıyla “AŞAĞI ÜLKE” OLARAK ÇEVİRİLEBİLİR. ASLINDA HOLLANDA’NIN BAZI BÖLGELERİ DENİZ SEVİYESİNİN ALTINDADIR!

Bir dizi evin karşısındaki küçük bir parktayız. Birlikte seyahat eden birçok bisikletçiye büyülenmiş gibi bakıyorum. Telefonuna bakan bir adam bisikletler için özel bir yola girdiğinde ve zil sesi onu ürküttüğünde ikimiz de gülüyoruz. Kurbağa gibi geri sıcıyor!

Lucas sonunda “Haydi içeri girelim,” diyor. Yağmurdan kurtulduğuma sevindim. Yolun karşısına geçiyoruz ve evlerden birinin kapısını çalıyor. Küçük bir kız açıyor, kız kardeşi **Linde**.

“Yani Nepallisin ve Hollanda’ya nasıl

geldiğini bilmiyor musun?”

Başımı sallıyorum.

Sessizlik.

Lucas’ın tüm bunları kafasında çözmeye çalıştığını görebiliyorum, kaşları çatık, dikkatini yoğunlaştırıyor. Ben de bir şey yapamayacak ya da sağlıklı düşünemeyecek kadar sersemlemiş hissediyorum.

Sonunda doğruluyor ve “Sanırım seni buraya neyin getirdiğini biliyorum! Yine de bana inanmayabilirsin,” diyor. Sanırım bakışım ona “Bana anlatabilirsin,” diyor! Elini cebine atıyor ve bir bozuk para çıkarıyor. “Bunu tanıdın mı?” Nepal’den iki

rupilik bir para.

“Ben bir para koleksiyoncusuyum... Yani para topluyorum,” diye kekeliyor Lucas. “Seyahat etmeyi seviyorum ve paralarım gittiğim veya gitmeyi çok istediğim muhteşem yerlerden geliyor. Her zaman Nepal’e gitmeyi, **Himalayalar**’a tırmanmayı ve **Yeti**’yi görmeyi istemiştım!”

RUPİ, NEPAL’DE VE HİNDİSTAN, SRI LANKA GİBİ DİĞER BAZI GÜNEY ASYA ÜLKELERİNDE KULLANILAN “PARA BİRİMİ” VEYA PARA TÜRÜDÜR.

“İşte işin çılgın kısmı. Oraya gitmeyi o kadar çok istiyordum ki bu parayı alıp avucumun içinde tuttum ve Nepal’i görebilmeyi gerçekten çok ama çok diledim. Şimdi buna inanmayacaksın ama gözlerimi açtığımda *puf*, sen ortaya çıktın!”

“Kulağa çılgınca geliyor, değil mi?”

Ne diyeceğimi bilemiyorum. Hikâyesi kulağa çılgınca geliyor. Ama nasıl olmuştu da evimden bu kadar uzakta, Hollanda’da bulmuştum kendimi?

Sonra Lucas çok akıllıca bir şey söylüyor. “Büyükannem bana her zaman beklenmedik bir şey olursa bunun iyi bir nedeni olduğunu söylerdi. Gerçekten seyahat etmek istiyordum ve bozuk paramla bir dilek tuttum. Ama bozuk param onun yerine seni buraya getirdi. Belki de senin benden daha çok seyahat etmeye ihtiyacın vardır!”

HİMALAYALAR DÜNYANIN EN YÜKSEK SIRADAĞLARIDIR. HİNDİSTAN, NEPAL, BHUTAN, ÇİN VE PAKİSTAN’DA YER ALIRLAR. DÜNYANIN EN YÜKSEK DAĞI OLAN EVEREST DAĞI HEM NEPAL’DE HEM DE TİBET’TEDİR. YETİ YA DA ‘KOCA AYAK’ HİMALAYALAR’DA YAŞADIĞI VARSAYILAN FOLKLORİK BİR YARATIKTIR. MAYMUNA BENZEDİĞİ AMA DAHA BÜYÜK OLDUĞU SÖYLENİR.

Seyahat etmeme gerek var mı?

Nepal'deki evimde çok mutluyum.

Ya da öyle miyim?

Şimdi hepsi aklıma geliyor...

Annem ve ablam Nikita ile birlikte okuldaydım. Annem çok üzgündü, öğretime Nikita ve benim Nepalli olduğumuzu, orada doğduğumuzu ve ülke dışına adımımızı bile atmadığımızı söyleyip duruyordu. Ama öğretmenler sadece başlarını sallıyorlardı. Bayan Bhattacharya annemin gözlerinin içine bakmıyordu.

Yere bakarak "Üzgünüm Didi, ama Nikita vatandaşlık belgesi göstermeden sınavlara giremez," dedi.

Annemi böyle görünce kendimi çaresiz hissettim. Aklıma hemen onu bu şekilde gerçekten mutsuz gördüğüm diğer zamanlar geldi. Devlet dairesindeki kaba adamla konuştuğu,

babamın orada olmadığını açıklarken sakin kalmaya çalıştığı zaman. Ya da mahkemede hakimim ona ahlakla ilgili garip bir soru sorduğu ve onun da cevap vermediği zaman.

Annem bizi sandığımdan çok daha fazla seviyor. Bizim için her şeyi yapıyor. Onu böyle görmeye dayanamıyorum. Ve daha da kötüsü, bunun bizimle ilgisi olduğunu düşünmeye dayanamıyorum.

Her şey bulanıklaştı ve başım döndü. Kulaklarımda keskin bir çınlama sesi vardı. İnsanların dudaklarını oynattığını görebiliyordum ama onları duyamıyordum.

Bacaklarım titremeye başladı ve göz kapaklarım kapandı.

Gördüğüm son şey annemin ayaklarıydı.

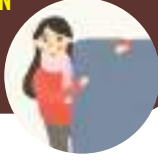

Lucas'a olanları anlatıyorum. Nepal'den son anım. O sırada kafamda dönen tüm soruları ona anlatıyorum. "Nikita neden sınava giremiyor? Bana da izin verilmeyecek mi? Annem bu yüzden mi bu kadar üzgündü? Vatandaşlık nedir? Herkesin bir tane olması mı gerekiyor?"

Artık tanıdık gelen bir şekilde kaşlarını çatıyor. Onu birkaç dakikadan çok daha uzun süredir tanıyormuşum gibi hissediyorum!

"Bence uyruk senin kökenin ve nereden geldiğindir. Örneğin Almanya'da

**DİDİ, NEPAL'DE KADINLAR
TARAFINDAN DİĞER KADINLARA
HİTAP ETMEK İÇİN KULLANILAN
DOSTANE BİR KELİMEDİR.
'ABLA' ANLAMINA GELİR.**

doğduysan kökenin Alman'dır. Bence herkesin bir uyruğu vardır, çünkü herkesin bir kökeni vardır. Herkesin geldiği bir yer vardır.”

Tüm bunları sessizce dinleyen Linde ardından araya girdi: “Hmm, uyruk konuştuğunuz dildir. Ben Hollandaca konuşuyorum, bu yüzden Hollandalı olduğumu biliyorum. Evden okula giderken kullandığım bir otobüs kartım var ve üzerinde adım yazıyor. Bu da muhtemelen Hollanda vatandaşı olduğumu kanıtlıyor.”

Bu beni düşündürüyor.

Nepalli olduğumu biliyorum, Nepalce konuşuyorum, bu yüzden Nepal vatandaşı olmalıyım. Ama annemin vatandaşlığımızı kanıtlamakta zorlandığını da biliyorum. Ve Nepal’de otobüs kartlarımız yok!

“İşte bu kadar! Görevin uyruğunu bulmak!”

Lucas koşarak odasına gidiyor ve elinde küçük bir çantayla geri dönüyor. “En değerli paralarımı burada saklıyorum,” diyor. “Al bunu. Bence bu bozuk paranın seni buraya getirmesinin bir sebebi var. Bence bozuk paralar seni bir yerlere götürecektir, böylece yeni insanlarla tanışıp vatandaşlık hakkında bir şeyler öğrenebileceksin. Bir bozuk para çıkar, sıkıca tut, gözlerini kapat ve bir dilek tut.

Bence her bozuk para seni kendi ülkesine götürecektir. Uyruk hakkında daha fazla bilgi edin. Harika bir macera yaşa. Ve bize her şeyi anlatmayı unutma!”

Linde daha sonra okul çantasını karıştırıp bir not defteri çıkarıyor. “Al bakalım, Neha! Maceralarını ve sorularının cevaplarını bu kitaba yazabilirsin!”

Tamam, öyle görünüyor ki uyruk, nereden geldiğin ve hangi dili konuştuğunla alakalı. Görünüşe göre herkesin bir vatandaşlığı var. Ama eğer bu doğruysa kız

kardeşimin neden sorunları var?

Çok memnun oluyorum. Çok iyiler. Onlara teşekkür ediyorum ve sarılıyorum. Defteri ve paraları alıyorum. Yaşadıklarımı onlara anlatacağıma söz veriyorum. Gözlerimi kapatıyorum, rastgele bir bozuk para çıkarıyorum, göğsüme bastırıyorum ve bir dilek tutuyorum.

Güzel bir esinti var ama hava çok sıcak! Bir kuşun ötüşünü duyabiliyorum... Hayır, buna ötüş dememeliyim, daha çok bir bağırış ya da çığlık gibi. “Gak-Gak, Gak-Gak!” Yumruğumu açıyorum ve 10 rupi görüyorum. Ama burası

Nepal değil. Paranın üzerinde okuyamadığım iki dil daha kazanmış. Parayı çeviriyorum ve **Sri Lanka**'da olduğumu anlıyorum. Sonra onu görüyorum. Deniz!

Daha önce hiç deniz görmemistim. Çok büyük ve sürekli hareket ediyor ama

hiçbir yere gitmiyor. Büyülendim.

İki kız önüme atlıyor ve uzun uzun bana bakıyorlar. Onlar kız kardeşler. Kenolee dokuz yaşında ve Kithmi on yaşında. Gidip sahilde kumların üzerine oturuyoruz. Başkent **Kolombo**'nun binaları arkamızda kalıyor.

Onlara hikâyemi anlatıyorum. Kithmi ona “Vatandaşlık nedir?” diye sorduğumda uzun uzun düşünüyor. Daha sonra şöyle diyor: “Vatandaşlık, dünyadaki

SORU 1

**VATANDAŞLIK
NEDİR? HERKES
DOĞDUĞU ÜLKENİN
VATANDAŞLIĞINI MI
ALIR?**

**SRI LANKA GÜNEY ASYA'DA
GÜZEL BİR ADADIR. BAZEN HİNT
OKYANUSU'NUN İNCİSİ OLARAK
DA ADLANDIRILIR. SRI LANKA
BİR ZAMANLAR PORTEKİZ
VE HOLLANDA, DAHA SONRA
DA İNGİLTERE TARAFINDAN
YÖNETİLMİŞTİR. SON OLARAK
1948 YILINDA BAĞIMSIZLIĞINI
KAZANMIŞTIR. ÜLKEDE FARKLI
ETNİK GRUPLARDAN VE
DİNLERDEN 20 MİLYONDAN
FAZLA İNSAN YAŞAMAKTADIR.**

farklı kültür, gelenek, din ve farklı insan türleridir.” Kenolee araya giriyor. “Sadece o değil Akki. Şey, bu senin bir...bir yerin olduğu anlamına geliyor. Tıpkı doğduğunuz bir ülke ve uyduğunuz kurallar gibi. Mesela uyruğum Sri Lankalı, dolayısıyla buradaki kurallara uymam gerekiyor. Evet. İşte bu.”

Kenolee Sri Lanka vatandaşı olduğunu bildiğini söyleyerek devam ediyor: “Çünkü bana öyle olduğu söylendi. Ayrıca nereye ait olduğunu hissedebiliyorsun. Bir enerji gibi. Örneğin Sri Lankalı, İngiliz ya da Amerikalı olduğunu hissedebilirsin... Vücudunun sana verdiği enerji gibi. Bir de ten rengini.”

Bunun hakkında düşünüyorum. Kithmi ve Kenolee’ye kendimi Nepalli hissettiğimi, kültürün bir parçası olduğumu ve bazen o “enerjiyi” hissettiğimi söylüyorum. Ben de diğer Nepallilere benziyorum, bu yüzden annem neden bizim Nepalli olduğumuzu kanıtlayamıyor anlamıyorum. Kithmi omuzlarını silkiyor. “Yetişkinler tuhaf olabilir,” diyor. Gülerek katılıyorum

ama sanırım
üzüntümü
fark etti. Bana
sarılıyor ve
“Herkesin bir
vatandaşlığı
olmak

zorunda. Herkesin bir vatani vardır,”
diyor. Bir süre sohbet ediyoruz ve
sahilde yakalamaca oynuyoruz.
Daha sonra üzülerek onlara gitmem
gerektiğini söylüyorum. Kithmi
bana bir dakika beklememi söylüyor.
Çantasına koşuyor ve küçük siyah bir
nesneyle geri dönüyor. “Bu benim
seyahat kameram,” diyor. “Bununla
12 fotoğraf çekebilirsin. Akıllıca
kullan!”

**AKKI SRI LANKA
DİLİNDE “ABLA”
ANLAMINA GELİR.**

**SENİN ÜLKENDE
NE TÜR
KURALLAR
VAR? (BUNLARA
KANUNLAR DA
DENİR.)**

SORU 2

HERKES YAŞADIĞI
ÜLKENİN KÜLTÜRÜNE,
GELENEKLERİNE VE
KANUNLARINA UYARSA
VATANDAŞLIK KAZANIR
MI?

heykeli var. Çeşmenin duvarında kısa boylu bir kadın oturuyor. Annemle aynı yaşlarda görünüyor ve tıpkı annemin evimizin yakınındaki ormanda uzun yürüyüşlere çıktığımızda yaptığı gibi yüzünün etrafında renkli bir eşarp takıyor. Kocaman bir gülümsemeyle “T’aves baxtalo” diyor. Bazı eksik dişlerini fark

T’AVES BAXTALO ROMAN DİLİNDE
“HOŞ GELDİN” ANLAMINA
GELİYOR. “HOŞ GELDİN”
KELİMESİNİ BEŞ DİLDE DAHA
ARAŞTIRABİLİR MİSİN?

sadece son on yıldır başkent Üsküp’te yaşıyor. Bana Romanların Avrupa’nın en eski ve en büyük etnik azınlıklarından biri olduğunu söylüyor. Hayatta pek çok zorlukla karşılaşıyorlar. İnsanlar onlara karşı çok kaba davranabiliyor ve onları yargılayabiliyor. Bu bana Nepal’de çok kötü muamele gören insanları hatırlatıyor. Tıpkı Dalitler gibi.

Kezia çok nazik. Belki de bunun nedeni insanların kendisine karşı kaba davranmasının nasıl bir his olduğunu biliyor olmasıdır. O da kendisinin ve ailesinin

Çok süslü bir kasaba meydanındayım. Her yerde heykeller var gibi görünüyor. Belki de insan sayısından daha fazla! Hepsi ata binen ya da kılıçla savaşan iri yarı kaslı adamlara benziyor. Daha önce hiç böyle bir şey görmemiştim.

Elimdeki bozuk para anlamadığım bir dil ve yazıyla bir şeyler söylüyor. Nerede olduğuma dair hiçbir fikrim yok! Güneş parlıyor ve meydanın ortasındaki devasa su çeşmesi dikkatimi çekiyor. Çeşmenin ortasında çok uzun bir sütun ve onun üzerinde de ata binmiş devasa bir adam

ediyorum. “Üsküp, Makedonya’ya hoş geldin,” diyor. Tarih derslerimde Makedonya hakkında okuduğumu hatırlıyorum. Burası Büyük İskender’in memleketi değil miydi? Belki de bu yüzden bu kadar çok heykeli var!

Kezia bana kendini tanıtıyor, Roman bir kadın olduğunu ve üçü oğlan, dördü kız olmak üzere yedi küçük çocuğu olduğunu söylüyor. Hayatı boyunca Makedonya’da yaşamış ama

doğdukları ülkeden olduklarını kanıtlamak için mücadele ettiğini söylüyor.

“En küçük kızım dışında hiçbir çocuğum kayıt altına alınmadı. Doğum belgesi olmayan altı çocuğum var. En küçük kızımı hastanede doğurdum, o yüzden kayıt altına alındı. Diğerlerini evde doğurdum, o yüzden kayıtlı değiller.”

“Çocuklarımdan biri hastalanır ya da yaralanırsa, hastanedeki doktorlara onları ücretsiz tedavi etmeleri için her zaman yalvarmak zorunda kalıyorum çünkü ödeyecek param yok. Çocuklarımdan doğum belgeleri olsaydı bize çok daha iyi davranırlardı, diye düşünüyorum.”

Kezia, çocuklarının Makedonya’da doğduğunu göstermek için **doğum kaydının**

DALİT HALKI DAHA DÜŞÜK BİR “KAST” OLARAK KABUL EDİLİR. KAST SİSTEMİ, İNSANLARIN, ÇEŞİTLİ GRUPLAR ARASINDAKİ FARKLILIKLARI BELİRTME BİÇİMİDİR. ESKİDEN KASTIN, YAPTIĞIN İŞE GÖRE BELİRLENİRDİ. ANCAK ARTIK BU YÖNTEM GENELLİKLE BAZI İNSANLARA DAHA ÖNEMLİ, DİĞERLERİNE İSE DAHA AZ ÖNEMLİYMİŞ GİBİ DAVRANMAK İÇİN KULLANILYOR. “DALİT” KELİMESİ ESKİ SANSKRİTÇE DİLİNDE “EZİLEN” ANLAMINA GELİR. KANUNLARA AYKIRI OLMASINA RAĞMEN BİRÇOK DALİT’E HÂLÂ KÖTÜ DAVRANILYOR.

ETNİK AZINLIK, BİR ÜLKEDEKİ ANA NÜFUSTAN BAZI FARKLILIKLARI OLAN BİR GRUP İNSANDIR. BUNLAR FARKLI BİR KÜLTÜREL GELENEK, DİN, DİL, KÖKEN YERİ VE HATTA TEN RENGİ OLABİLİR. BAZEN HİÇBİR SEBEP OLMASA DA AZINLIKLARA KÖTÜ DAVRANILMAKTADIR.

NE ZAMAN VE NEREDE DOĞDUN? DOĞUMUN KAYIT ALTINA ALINDI MI? BUNUN NEREDE VEYA NASIL YAPILDIĞINI BİLİYOR MUSUN? EBEVEYNİNDEN VEYA BAKICINDAN SANA DOĞUM BELGENİ GÖSTERMESİNİ İSTEYEBİLİRSİN. NEYE BENZİYOR VE ÜZERİNDE NE YAZIYOR?

önemli olduğunu söylüyor. Çocukları doğum kaydı olmadan büyürlerse Makedonya vatandaşlığını asla alamayabilirler. Bana tüm dünyada vatandaşlık alamayan milyonlarca çocuk olduğunu söyledi. “Hiçbir ülke bir çocuğu kendi vatandaşı olarak kabul etmediğinde, o çocuk **vatansızdır**.”

“Vatansız” kelimesi zihnimde dönüp dururken biraz başım dönüyor. Nikita ve ben vatansız mıyız?

Vatan-sız?

Devlet olmadan mı?

Ülke olmadan mı?

Bu mümkün mü?

Kezia kendisinin neden hiçbir zaman Makedonya vatandaşlığına sahip olmadığını açıklıyor. “Ben doğduğumda annemin hastane masrafları için parası yokmuş. Bu yüzden hastane ona doğumumu onaylayan belgeleri vermemiş. Doğumum hiçbir zaman kaydedilmemiş. Belki devlet dairelerinde vatandaşlığım için mücadele edebilirdi – keşke bunu talep etseydi. Ama okuma yazma bilmiyordu ve ciddi yüzlü, temiz, şık giyimli insanlarla dolu o yerlere gitmek annem için

korkutucuydu. Bunu şimdi anlıyorum. Benim de hiç okula gitme şansım olmadı ve benden daha eğitimi ve daha güçlü insanlardan haklarımı talep edecek özgüvene sahip değilim.”

Birçok ebeveynin çocuklarına ailenin gizli yemek tariflerini aktardığını ya da onlara para veya oturmaları için bir ev verdiğini, ancak kendisinin çocuklarına aktardığı tek şeyin belirsiz bir gelecek olduğunu söylüyor. “Çocuklarım benden vatansızlığı miras alacak. Kimliğim olmadığı için iş bulamıyorum. Biraz para kazanmak için plastik şişe ve karton topluyorum. Çocuklarımın bir vatandaşlık almasını ve benden daha iyi bir hayat yaşamasını istiyorum.”

Kezia konuşurken boğazımda bir yumru hissediyorum. Gözlerinde de yaşlar

var. Bana güzel çocuklarını göstermek için çantasından fotoğraflar çıkarıyor. Bir tanesinin fotoğrafını çekiyorum. İki oğlu da kameraya bakıyor. Oldukça havalı ve biraz da bilmiş görünüyorlar. Tanışsaydık, onlardan hoşlanırdım sanırım.

Bir süre geçtikten sonra güneş batmaya başlıyor. Birbirimize sarılıp vedalaşıyoruz. Bana iyi dilekler diliyor. Ailesini hep hatırlayacağımı söylüyorum.

Aklıma geldikçe midemin bulandığını hissediyorum, sanırım vatansız bir insanım. Acaba doğumum kayıt altına alındı mı ve doğum kaydı nereye ait olduğumu kanıtlamak için tek başına yeterli mi diye merak ediyorum.

Artık alıştığım bozuk para ritüelini uyguluyorum, bir tane seçmeden önce cüzdanı sallıyorum. Bir sonraki adımda nereye götürüleceğimi merak ediyorum.

Güzel, nazık, sıcak bir yüz bana bakıyor. O yüzün Rosa'ya ait olduğunu ve Dominik

SORU 3

**SANA VATANDAŞLIK
VEREN DOĞUM BELGEN
Mİ?**

**HİSPANİOLA ADASI İKİ ÜLKE
TARAFINDAN PAYLAŞILMAKTADIR:
DOMİNİK CUMHURİYETİ VE
HAİTİ. KARAYİPLER'DE KUZEY
VE GÜNEY AMERİKA ARASINDA
YER ALMAKTADIR. 1930'LARDAN
BU YANA HAİTİ'DEKİ İNSANLAR
SINIRI GEÇMEYE VE DOMİNİK
CUMHURİYETİ'NDE ŞEKER KAMIŞI
KESİP, ÇALIŞMAYA TEŞVİK
EDİLİYOR.**

Cumhuriyeti'nde olduğumu öğreniyorum. Elimde bir peso bozuk para var. Bir ağacın gölgesi altında beyaz plastik sandalyelerde oturuyoruz. Yanımda üç küçük kız var. Rosa bana onların on, sekiz ve üç yaşında olduklarını söylüyor. Birlikte “ip atlamaca” oynuyorlar.

Ona hikâyemi ve vatansız kalmaktan nasıl korktuğumu anlatıyorum. Rosa bana doğru uzanıp sevgiyle iki dizimi tutuyor. “Neha, çok hoş geldin canım. Hikâyemizi seninle paylaşmak isterim. Belki gelecekte bunu başka birine anlattırısın. Vatansız bırakılan bizler hakkında daha fazla kişi bilgi sahibi olursa mutlu olurum.”

Rosa bana eskiden Dominik Cumhuriyeti vatandaşlığına sahip olduğunu ancak birkaç yıl önce vatandaşlığının elinden alındığını söylüyor. “Evet tatlım,

bazı insanlar vatansız doğar ve hayatları boyunca bir vatandaşlık almak için uğraşırlar. Ama bizim gibi diğerlerinin de bir zamanlar ellerinden alınan bir vatandaşlıkları vardı. Hükümet 2013 yılında yeni bir kanun çıkardı ve buna göre Haiti'den gelen göçmenlerin belirli belgeleri gösteremeyen çocukları ya da torunları Dominik Cumhuriyeti'nde doğmuş olsalar bile Dominik vatandaşı olamayacaklardı. Eski kanun daha iyiydi ve ona göre Dominik Cumhuriyeti'nde doğan herkes Dominik vatandaşlığına sahip olabilirdi. Dolayısıyla bu değişiklik çok kafa karıştırıcı ve adaletsiz.”

“Benim babam da on dokuz yaşındayken Haiti'den Dominik Cumhuriyeti'ne taşınmış. Tarlalarda çalışmış, şeker kamışı kesmiş. Gerçekten çok çalışmış ve burada kendine yeni bir hayat kurmuş. Annemle bir dansta tanışmış ve onunla evlenmiş. Okul kitaplarımızın olması ve kendisinin alamadığı eğitimi alabilmemiz için çok çalışan, şefkatli ve güzel bir adamdı. Bugün hayatta olsaydı ve torunlarının ve benim artık burada, onun evi olarak gördüğü yerde kabul görmediğimizi bilseydi kalbi kırılırdı.

Torunlarının vatandaşlıkları olmadığı için artık okula gidemeyeceğini bilse kendini kötü hissederdi. En küçük kızımın doğumunu kaydettirmeme bile izin verilmedi! Onu hastanede doğurduğumda bana doğum belgesini vermediler. Dün büyük kızım otobüsteyken birisi ona 'Evine git,' dedi. Bana 'Anne bizi neden istemiyorlar? Biz ne yaptık ki?' diye sorduğunda gözlerim doldu. Biz yanlış bir şey yapmadık ama burada çok fazla ırkçılık ve **ayrımcılık** var. Dominik Cumhuriyeti'nde ataları Haiti'den gelen insanlara kötü davranılıyor. Daha koyu tenli olduğumuzu, fakir ve kirli olduğumuzu ve buraya ait olmadığımızı söylüyorlar. Bu çok incitici. Tüm hayatım boyunca Dominikli oldum. Ben buyum. Haiti'ye hiç gitmedim bile.”

“Ne yapacaksın?” diye soruyorum Rosa'ya. Duraksıyor, kahverengi gözleri parlıyor. Hâlâ birlikte oynayan ve kıkırdayan çocuklarına bakıyor ve sonra gururla gülümsüyor. “Vatandaşlık hakkımız için mücadele edeceğiz canım. Vatandaşlık

**GÖÇMEN, BAŞKA BİR ÜLKEYE
ORADA YAŞAMAK ÜZERE
TAŞINAN KİŞİDİR.**

**AYRIMCILIK, BİR KİŞİYE, ONUN
BİR ŞEKİLDE FARKLI OLDUĞUNU
DÜŞÜNDÜĞÜN İÇİN ADALETSİZ
DAVRANMAKTIR. BİR AZINLIĞA
MENSUP OLDUKLARI, ENGELLİ
OLDUKLARI YA DA KIZ OLDUKLARI
İÇİN BAŞKALARINA KARŞI
AYRIMCILIK YAPMAK KABA
VE YANLIŞTIR.**

olmadan yaşamının nasıl bir şey olduğu ve bu yanlış kanun hakkında farkındalık yaratmak için filmler ve oyunlar yapıyoruz. Bir vatandaşlığa sahip olmak bizim hakkımız ve sesimiz duyulana, vatandaşlığımızı geri alana kadar sokaklarda bu durumu protesto etmeye devam edeceğiz.”

O kadar cesur, bilge ve nazik bir kadın ki. Rosa'nın çocuklarına başka çocuklar da katılıyor, onların fotoğrafını çekiyorum. Hepsi çok özel. Daha sonra çocuklara katılıp

onlarla oynuyorum. Rosa içmemiz için taze hindistan cevizi suyu veriyor, tropik sıcakta yudumladığımız hindistan cevizi suyu dudaklarıma zar zor dokunuyor.

Ayrılmadan hemen önce Rosa'nın kızı Talia bana pembe kâğıda çizilmiş güzel bir resim veriyor (yandaki sayfada görebilirsin).

Rosa açıklıyor. Solda, Talia nasıl hissettiğini gösteriyor: “Doğum belgem olmadığında ve kız kardeşim ya da annem belgeleri almak için getir götür işleri yaptığında ve belgeler gelmediğinde üzülyorum. Doğum belgem olmazsa okuyamayacağım.” Sağ tarafta ise kendisini “Talihsizlik Kraliçesi” olarak çizmiş ve yanına da “Ona sahip olduğumda kendimi mutlu hissedeceğim çünkü okulumu bitirebileceğim,” yazmış.

Dünyanın her yerinde Talia gibi küçük çocukların bu tür durumlarla karşı karşıya kalmalarına kızgıyım. Sadece Nikita ve ben değiliz. Daha fazlasını öğrenmem ve hayatlarını daha iyi hâle getirmek için bir şeyler yapmam gerektiğini hissediyorum!

İnsanlar vatandaşlıklarını kaybedebilir! Bu kulağa çığınca geliyor! Rosa'nın kızları her gün okula gidiyordu, ta ki bir gün bu hakları ellerinden alınana kadar. Bu beni düşündürüyor...

Büyük bir bahçedeyim. Çok sayıda ağaç var ve zemin düzensiz, biraz çimen ve çokça toprak var. Belli ki çok fazla faaliyet olan bir bahçe! Elimdeki parayı kontrol ediyorum. 10 frank yazıyor. Ama ben Fransa'da değilim. Aslında Fransa artık frank kullanmıyor, euro kullanıyor. Ama eski bir Fransız sömürgesi olan **Fildişi Sahili**'nin parasına hâlâ frank deniyor.

SORU 4

**VATANDAŞLIĞI OLMAYAN
ÇOCUKLAR NELERİ
YAPAMAZLAR?**

SORU 5

NEDEN BİR VATANDAŞLIĞI OLAN İNSANLAR BAZEN VATANDAŞLIKLARINI KAYBEDİYORLAR?

ödevlerini yapıyorlar.

“Ailemin kim olduğunu, nereli olduğumu ya da nerede doğduğumu bilmiyorum. Sanırım ailem ben doğduğumda beni kaybetmiş ve biri beni buraya getirmiş. Sanırım

12 yaşındayım ama emin olamıyorum.”

Grace’in güzel olduğunu düşünüyorum ve fotoğrafını çekiyorum.

Grace bana Fildişi Sahili’nde ebeveynlerin belgesi olmadan vatandaşlık almanın çok zor olduğunu anlatıyor. “Fildişililer kendi vatandaşlıklarının kanıtı olarak doğum belgelerini ve ebeveynlerinden birinin vatandaşlık belgesini sunmak zorundalar. Bende bunların hiçbiri yok Neha ve ailemin Fildişili olduğunu kanıtlayamıyorum. Bana **kimsesiz** diyorlar ve bazı yetişkinlerin vatansız olduğumu söylediklerini duydum.”

“Eğer bir gün artık okula gidemezsem çok mutsuz olurum,” diyor. Fildişi Sahili’nde vatansız insanlar çalışmak ya da banka hesabı açmak gibi pek çok şeyi yapamıyor, toprak sahibi olamıyor ve hatta ülke içinde özgürce hareket edemiyor. “Hayalim seyahat etmek,” diyor. “Başkent Abidjan’ı ve diğer ülkeleri keşfetmek istiyorum.

FİLDİŞİ SAHİLİ BİR ZAMANLAR FRANSA’NIN KOLONİSİYDİ. KOLONİ, BAŞKA BİR ÜLKE TARAFINDAN İŞGAL EDİLEN VE YÖNETİLEN BİR ÜLKEDİR. FRANSTZ YÖNETİMİ ALTINDAYKEN BAZI FRANSTZLAR FİLDİŞİ SAHİLİ’NE YERLEŞTİ. FRANSA AYRICA KOMŞU BURKİNA FASO’YU DA SÖMÜRGELEŞTİRMİŞTİ VE BURADAKİ İNSANLAR TARLALARDA ÇALIŞMAK ÜZERE FİLDİŞİ SAHİLİ’NE GELMEYE ZORLANDI. FİLDİŞİ SAHİLİ 1960 YILINDA BAĞIMSIZ BİR ÜLKE OLDUKTAN SONRA, BURKİNA FASO’DAN GELEN BU İNSANLARIN ÇOĞU VE ONLARIN TORUNLARI ORADA YAŞAMAYA DEVAM ETTİ.

**KİMSESİZ ÇOCUKLAR,
EBEVEYNLERİ BİLİNMEYEN
ÇOCUKLARDIR. BAŞKA
BİRİ TARAFINDAN
“BULUNMUŞLARDIR”.**

Maliye Bakanı olmak istiyorum. Güçlü bir kadın olmak ve başkalarına yardım etmek istiyorum. Bu beni mutlu ederdi.”

Bu beni düşündürüyor. Ülkelerin, doğum belgeleri olmasa bile çocukları kendi vatandaşları olarak kabul etmelerinin kolay olması gerekmez mi? Sırf bir kâğıt parçasına sahip olmadığın için ait olmadığını söylemek ne

kadar aptalca! Bu ülkeler bu çocukların nereye gitmesini bekliyor? Onlardan ne yapmalarını bekliyorlar?

Grace ve ben daha önce gördüğüm çocukların yanına oturuyoruz, hâlâ

masada çalışıyorlar. Çocuklardan biri olan Malik çizdiği kâğıdı bana uzatıyor. Yüzü yumuşak ama gözünün altında derin, kabak çekirdeği şeklinde bir yara izi var ve bu da hayatının nasıl geçtiğini merak etmeme neden oluyor. Kağıdın üzerinde vatandaşlık kartı almak için sıraya giren insanların resmi var. Resmini çok beğeniyorum ve fotoğrafını çekiyorum.

Ayrıca diğer çocukların çizdiği birkaç güzel resmin de fotoğrafını çekiyorum.

Malik bana ailesinin kim olduğunu da

bilmediğini söylüyor. Onları hatırlamıyor. Annesi ya da babası olmadan herhangi bir kimlik belgesi alamıyor.

Bir parça kâğıt ve birkaç boya kalemi alıp onlara katılıyorum...

Grace ve ben günü yan yana yatıp eski bir hamakta sallanarak sonlandırıyoruz. Kavun yiyoruz ve birbirimizin sanat eserlerini inceliyoruz. Yapış yapış parmaklarımla onun resminin üzerinde leke bıraktığım için özür diliyorum. Grace’in resminde bir sürü küçük nokta var. Elini sayfanın üzerinde gezdirip bana bunun kendisi için ne anlama geldiğini anlatıyor.

“Vatandaşlığı olmayan bir çocuk belki tamam, onu evlat edinecek bir aile bulur ve onlardan vatandaşlık alabilir belki. Ama bak Neha bu hepimiziz, biz binlerceyiz, Fildişi Sahili’nin kayıp çocuklarıyız. Burası benim evim, bizim evimiz. Ben...biz başka hiçbir yer bilmiyoruz ve onların bizi çocukları

SORU 6

**NEDEN ÜLKELER,
NEREDE DOĞDUKLARINI
VEYA EBEVEYNLERİNİN KİM
OLDUĞUNU BİLMESELER
BİLE TÜM ÇOCUKLARIN BİR
VATANDAŞLIK ALMASINI
SAĞLAYAMIYOR?**

olarak kabul etmelerini istiyorum. Şansım olsa, okula gidebilsem ve bir iş bulabilsem bu ülkeye çok şey vereceğim. Hepimiz çok şey yapabiliriz, yapacağımızı biliyorum.”

Yıldızların altında uykuya dalıyoruz.

Loş ışıklı bir yolda uyanıyorum. Çok pis kokuyor. Etrafta vızıldayan sinekler ve her yerde çöpler var. Şafak vakti. Hava serin ama yakında ısınacağını hissediyorum. Işığa ve çevreye alışınca zayıf, küçük bir çocuğun beni gözetlediğini fark ediyorum. Vücudu çıplak ve üzerinde eski bir şort var. Utangaç ama meraklı.

“Merhaba,” diyorum. Gülümsüyor ve kaçıyor, ben de onun peşinden gidiyorum. Koşarken eski bir plastik şişeye ayağıyla vuruyor ve ona yetiştiğimde şişeyi bana doğru tekmeliyor. Ben de geri tekme atıyorum ve ikimiz de gülüyoruz.

“Benim adım Neha, Nepalliyim.”

Yere bakıyor.

“Senin adın ne? Nerelisin?”

Cevap yok.

Tekrar deniyorum. “Neredeyiz?”

“Kutapulong,” diyor ve şaşkın bakışımı görünce “Bangladeş,” diye ekliyor.

Elimdeki paraya bakıyorum, bu bir Bangladeş takası.

“Ah tamam. Yani sen Bangladeşli misin?”

Yere bakıyor ve başını sallıyor.

“Nerelisin?” Tekrar soruyorum.

“Myanmar.”

“Ah, yani Burmalı mısınız?”

Tekrar başını sallıyor. “Bize Bengalli diyorlar ve Bangladeşli olduğumuzu söylüyorlar. Ama biz **Rohingya**’yız. Biz Myanmarlıyız. Orası bizim evimiz.”

“Peki neden gittin?” diye soruyorum... Cevabının ne olabileceğinden korkarak.

“Bizi kovdular,” diyor. “Evlerimizi yaktılar, bize ateş ettiler. Korkunçtu.”
Çok şaşırđım ve ne diyeceğimi bilmiyorum.

Neyse ki konuşmaya devam ediyor. “Köyümüz çok güzeldi. Ama şimdi hepsi yandı. Bir daha geri dönebilecek miyim bilmiyorum. Unutacağımdan korkuyorum, bu yüzden gözlerimi her kapattığımda tam olarak nasıl göründüğünü ve koktuğunu hatırlamaya çalışıyorum. Bir yerin nasıl göründüğünü ve nasıl hissettirdiğini tam olarak bilen birinin oralı olmadığını nasıl söyleyebilirler? Anlamıyorum.”

Bunu anlamaya çalışıyorum. Bir vatandaşlığı var mı yoksa vatansız mı? Peki neden ülkesinden kovulmuştu? Bu benim de başıma gelir miydi?

Ona kaçan tek kişinin kendisi olup olmadığını soruyorum. Beni çağırıyor ve bir açıklığa götürüyor. O anda küçük bir tepede olduğumuzu fark ediyorum. Aşağıyı işaret ediyor. Gözümün alabildiğine uzanan bir baraka, kulübe ve çadır denizi var; hepsi de tıka basa insan dolu. Milyonlarca insan olmalı!

“Burası artık bizim evimiz,” diyor, “çünkü bizim oralı olmadığımızı söylüyorlar.”

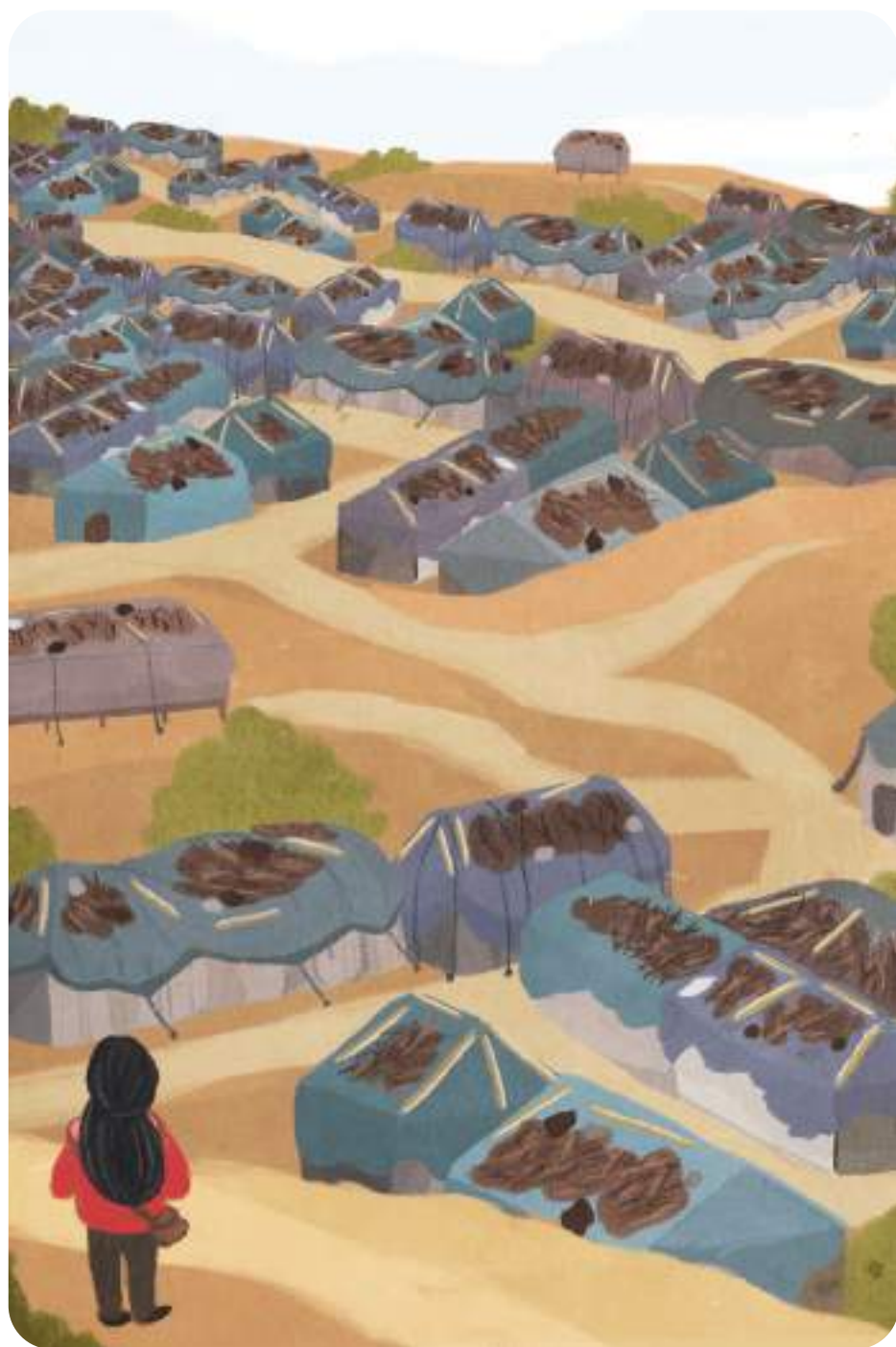
Gözlerimin dolduđunu hissediyorum ama onu üzmem istemiyorum, bu yüzden konuyu değiştirmeye karar veriyorum. “Futbol sever

misin?” diye soruyorum. “Gel oynayalım. Ben kaleci olacağım.”

Daha sonra fotoğrafını çekiyorum. Çok güzel bir gülümsemesi var. Deferimi çıkarıp yazıyorum.

O gittikten sonra adını hiç öğrenemediğimi fark ediyorum. Tıpkı kendi ülkelerinde “Rohingya” adı tanınmayan halkı gibi o da isimsiz. Kendimi çok kötü hissediyorum. Umarım onu tekrar görürüm, böylece adını sorabilirim. Gözlerimi kapatıyorum, cüzdanımı açıyorum ve bir bozuk para çıkarıyorum...

ROHİNGYA HALKI YÜZYILLARDIR MYANMAR'DA YAŞAYAN ETNİK BİR AZINLIKTIR. MYANMAR, BİRÇOK ETNİK VE DİNİ GRUPTAN İNSANI BARINDIRAN ÇOK ÇEŞİTLİ BİR ÜLKEDİR. ANCAK MYANMAR'DAKİ PEK ÇOK KİŞİ ROHİNGYALARI KABUL ETMİYOR. MYANMAR VATANDAŞI OLARAK TANINMIYORLAR –ONLAR VATANSIZLAR. ROHİNGYALARA ÇOK KÖTÜ MUAMELE EDİLİYOR, BELKİ DE DÜNYADAKİ DİĞER VATANSIZ GRUPLARDAN DAHA KÖTÜ. BU NEDENLE YÜZ BİNLERCE ROHİNGYA MYANMAR'DAN BANGLADEŞ, MALEZYA, TAYLAND, HİNDİSTAN, PAKİSTAN, SUUDİ ARABİSTAN VE DİĞER ÜLKELERE KAÇTI.

SORU 7

ÜLKELERİNDEN KAÇMAK
ZORUNDA KALAÇAK
KADAR KÖTÜ MUAMELE
GÖREN VATANSIZ
İNSANLARA NE OLUR?

Yer altımda sallanıyor. Biraz midem bulanıyor. Neler olduğunu anlamam biraz zaman alıyor. Sonunda bir o yana bir bu yana sallanan uzun ahşap bir teknede olduğumu fark ediyorum. Yanında başka bir tekne ve ahşap bir ev var, bir tane daha, bir tane daha. Teknelerin ve evlerin bazıları tahta kalaslar, merdivenler ve ağlarla birbirine bağlanmış ve birinden diğerine hızla koşan çocuklar var. Bana Katmandu'daki gecekondu

mahallesini hatırlatıyor, etrafta dolaşan sıska köpekler bile var. Paramın üzerinde **ringgit** yazıyor ve bana Malezya'da olduğumu söylüyor. Yakın bir zamana kadar Malezya'nın dünyanın en yüksek binasına sahip olduğunu biliyorum. Ama denizin üzerine kurulmuş köyleri olduğunu hiç bilmiyordum!

Bir çocuk kalabalığı bana doğru zıplayarak geliyor. Gergin bir şekilde gülümsüyorum ve "Ben yüzme bilmiyorum," diye ağzımdan geçiriyorum.

Yırtık ve kirli bir tişört ve şort giymiş olan çocuklardan biri “Sorun değil,” diyor. “Biz profesyoneliz.” Diğer çocuklar gülüyor. Daha uzun boylu bir çocuk “Biz Denizin Bekçileri’yiz ve seni koruyacağız,” diyor. Daha kısa boylu olan Aasif bana sosise benzeyen bir şey uzatıyor ve denememi söylüyor: “Bu deniz hıyarı.” Biraz yutkunuyorum ama midem çoktan sallanan bir jöle gibi olmuş, bitiremiyorum.

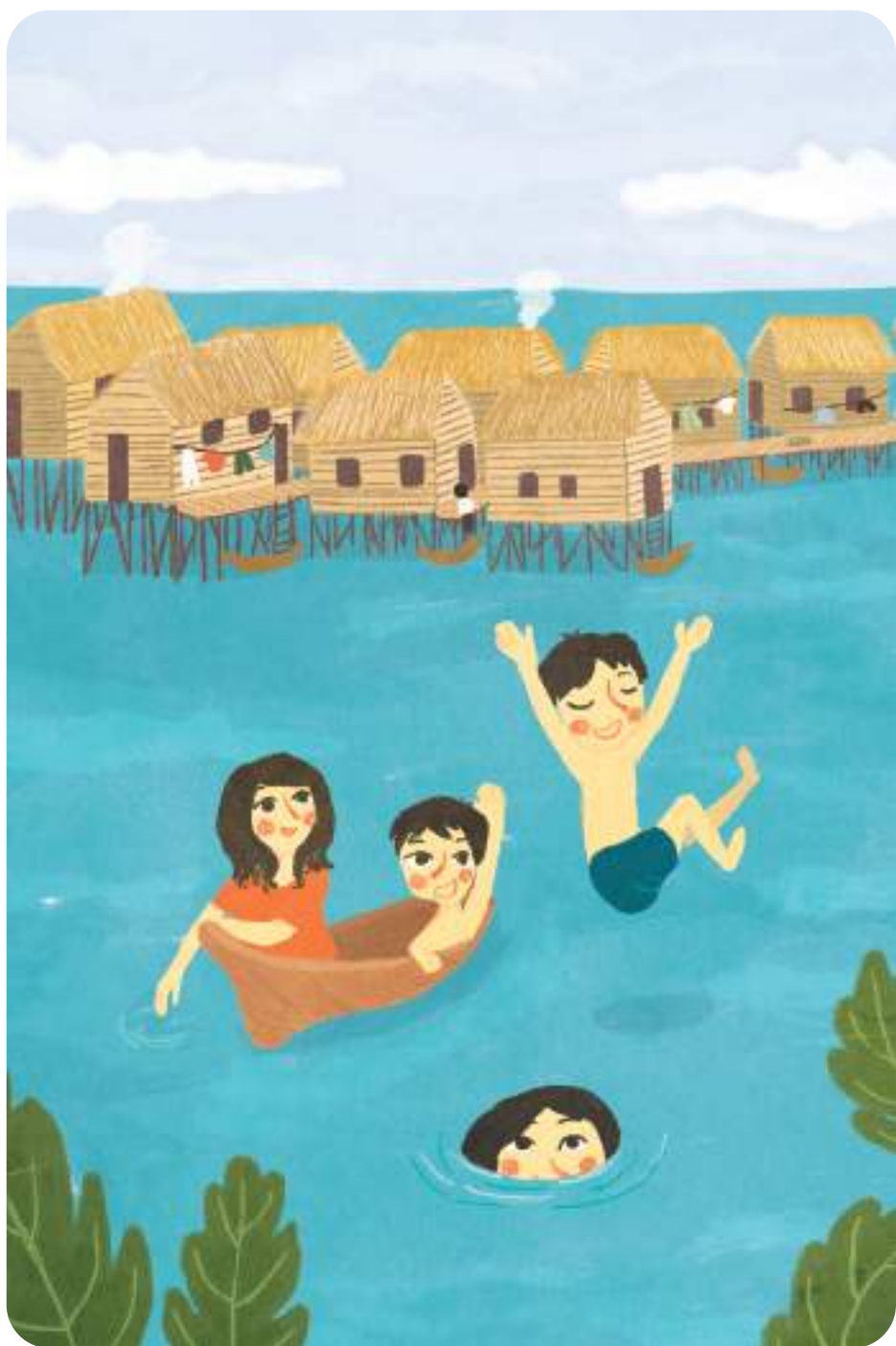
Aasif ve diğer çocuklar bana **Bajau Laut** olduklarını söylüyorlar. “Biz bu teknelerde yaşıyoruz ve burada çalışıyoruz.” “Burada mı çalışıyorsunuz?”

GECEKONU MAHALLESİ GENELLİKLE BİR ŞEHİRDE YOKSUL İNSANLARIN YAŞADIĞI KÖHNE VE AŞIRI KALABALIK BİR BÖLGEYİ TANIMLAMAK İÇİN KULLANILAN BİR KELİMEDİR. TUVALET VEYA AKAN SU GİBİ İYİ İMKANLARA SAHİP OLMAYABİLİR VE BU NEDENLE ÇOK KİRLİ OLABİLİR.

MALEZYA GÜNEYDOĞU ASYA'DA BİR ÜLKEDİR. GÜNEY ÇİN DENİZİ İLE AYRILAN, BENZER BÜYÜKLÜKTEKİ İKİ BÖLGEDEN OLUŞUR: “MALEZYA YARIMADASI” VE “DOĞU MALEZYA”. MALEZYA BİR ZAMANLAR İNGİLİZLERİN SÖMÜRGESİYDİ. BİRÇOK ETNİK GRU, DİN VE KÜLTÜRE SAHİPTİR. MALEZYA'DA YEMEKLER HARİKA!

diye soruyorum. “Evet, ailemize yardım etmek zorundayız, okula gitmiyoruz, bu yüzden bazen balık tutmaya gidiyoruz ya da manyok veya pirinç dövüyoruz.”

Sonradan öğreniyorum ki Malezya onları vatandaş olarak kabul etmediği için okula gidemiyorlar.

Riki'nin kocaman bir gülümsemesi var ve saçları pamuklu bir şalla toplanmış. Çok büyük bir elbise giyiyor. Bana kendisinin ve kardeşlerinin başka bir ülkeye hiç ayak basmadıklarını ama Malezya'nın onları hâlâ kabul etmediğini anlatıyor.

“Hükümet Bajau Laut'un Filipinli olduğunu düşünüyor,” diyor. “Yani daha ben doğmadan kaderim belirlenmiş. Vatansız olacaktım. Vatansızlık bana ailemden miras kalacaktı, onlara da büyükannem ve büyükbabamdan.”

Aasif bana bir olta veriyor ve onu nasıl atacağımı gösteriyor. Babasını iki yıldır görmediğini anlatıyor: “Babamın herhangi bir kimlik belgesi olmadığı için polis onu

BAJAU LAUT (SAMA DİLAUT OLARAK DA BİLİNİR), MALEZYA'NIN SABAH KIYI ŞERİDİNDE ÇOĞUNLUKLA TEKNELERDE YAŞAYAN İNSANLARDAN OLUŞAN BİR TOPLULUKTUR. YIYECEKLERİ VE İŞLERİ İÇİN DENİZE BAĞIMLIDIRLAR.

tutukladı ve götürdü. Annemin, babamın muhtemelen bir yerlerde hapisanede olduğunu söylediğini duydum ama arkadaşlarımdan öğrendim ki bazılarını Filipinler'e göndermeye çalışıyorlarmış. Umarım babamı oraya göndermemişlerdir. Orada hiç yaşamadı. Kimseyi tanımayacak” Hâlâ midem bulanıyor, bu yüzden karaya çıkıyoruz. Riki bana annesinin büyük bir sılıkla oyulmuş bir taş vuruş pirinç öğütmesine nasıl yardım ettiğini gösteriyor. Ben de deniyorum. Sırık çok ağır! Bu inanılmaz. O çok güçlü bir kız. Fotoğrafını çekiyorum!

Bu inanılmaz bir maceraydı. İnsanların denizdeki evlerde yaşadığını hiç bilmiyordum. Ve bu çocuklar çok arkadaş canlısı ve eğlenceli bir grup. Onların bu kadar zor durumda olduklarını, okula gidemediklerini, çok çalıştıklarını, hatta bazı ebeveynlerinin cezaevinde olduğunu tahmin edemezsin. Bütün bunların nedeni vatansız olmaları.

Artık benim için gitme vakti geldi. Yeni arkadaşlarımla vedalaşıyorum ve bozuk para ritüelimi tekrar yerine getiriyorum.

Gözlerimi açtığımda kakuleyle kaynayan pirincin tatlı ve limonsu kokusu burun deliklerimi dolduruyor. Bir mutfakta oturuyorum, parlak kahverengi saçları Fransız örgüsü şeklinde örülmüş zayıf bir kadın bir tencereyi hararetle karıştırıyor. Gazlı ocağın üzerinde dört tencere fokurdayarak, buhar çıkararak ve cızırdayarak duruyor. Kadın gözlerini ve ellerini ustalıklarla dördünün üzerinde gezdiriyor. Odanın diğer tarafında masa oyunu oynayan kıza “Bana soğanları uzatır mısın Sima,” diyor.

Sima annesine aldırıyor, masa oyununu alıyor ve bana doğru koşuyor.

**EURO, AVRUPA'DA 23 ÜLKEDE
KULLANILAN BİR PARA BİRİMİDİR.
HER ÜLKENİN PARASININ ARKA
YÜZÜNDE KENDİ TASARIMI
VARDIR.**

**BİRÇOK İSMİN (HEPSİNİN DEĞİL
AMA) ÖZEL ANLAMLARI VARDIR.
HIÇ İSMİNİN ANLAMINA BAKTIN
MI? İSMİN KONUŞTUĞUN DİLDE
VE DİĞER DİLLERDE NE ANLAMA
GELİYOR?**

“Merhaba! Kimsin sen?” Artık hikâyemi anlatmayı bir sanat hâline getirmiştım... Hepsi etrafımda toplanıp beni dinliyor. Bir euroluk madeni paramın bana söylediğine göre Almanya'dayım. Lucas'ın Almanya'da doğmaktan bahsettiğini hatırlıyorum. Neredeyse başladığım yere döndüğümü bilmek onun hoşuna gitmez miydi?

“Neha,” diyor Sima kıkırdayarak. “Arapça'da Neha aşk ve yağmur demek! Çok garip değil mi? Kim yağmuru sever ki?” Bir kahkaha patlatıyorum. Ona, Neha'nın Nepal dilinde bile aşk ve yağmur anlamına geldiğini, aynı zamanda da göz anlamına geldiğini söylüyorum. Aslında annem bize her zaman Neha'nın “güzel rüya gibi gözler”, Nikita'nın ise “savaşçı prenses” anlamına geldiğini söylerdi!

Sima, akşam yemeği hazır olmadan önce onunla “Bil Bakalım Kim” oynayıp oynamayacağımı soruyor. Sima'nın hangi karta sahip olduğunu tahmin etmeye çalışırken ve ona “Karttaki kişi gözlük takıyor mu?” gibi evet/hayır soruları sorarken bana aslında Arapça bilmediğini ama çabaladığını söylüyor. Çoğunlukla Kürtçe konuşuyor, özellikle de evde ailesiyle. Almanca ve İngilizce konuşmak için de elinden geleni yapıyor. Dilleri seviyor ve “Bil Bakalım Kim” sorularımı ona Nepalce sormamı söylüyor.

Sima, ailesi ve ben oturma odasında yere oturduk. Önümüzde Sima'nın annesi Lorana'nın pişirdiği lezzetli şeylerden oluşan bir sofraya var. Karnım gurulduyor. Kızarmış hamurdan küçük toplar var. İçlerinde ne olduğundan tam olarak emin değilim, gözleme çok kabarık görünüyor ve kokulu kakule tohumlarıyla süslenmiş pirincin üstünde çıtır bir tabaka var –daha önce hiç böyle servis edilen pirinç görmemiştim ama bir ısırık almak için can atıyorum.

Sima ve ailesi Almanya'da yaşayan Suriyeli Kürt ailelerden. Akşam yemeğinde babası Sami bana şunları anlattı: “Biz Kürdüz, ben de eşim ve çocuklarım gibi Suriye'de doğdum ve savaş çıkmadan önce tüm hayatımız boyunca orada yaşadık. Ancak hiçbirimiz Suriye vatandaşı değiliz. Neha, biz ‘maktoum’uz, bu da Suriye'de kayıtlı olmadığımız anlamına geliyor. 1962'de nüfus sayımı yapıldığında pek

KÜRTLER ETNİK BİR GRUPTUR. DÜNYADA TAHMİNEN 20-45 MİLYON KÜRT YAŞIYOR. KÜRT MİLLETİ BİRÇOK ÜLKEYE BÖLÜNÜŞ DURUMDA, DOLAYISIYLA YAŞADIKLARI HER YERDE AZINLIK KONUMUNDALAR. SURİYE'DEKİ KÜRTLER ÇOĞUNLUKLA SURİYE'NİN KUZEYDOĞUSUNDA VE KUZEYİNDE YAŞIYOR. SURİYE'DEKİ İÇ SAVAŞTAN ÖNCE BİLE KÜRT HALKINA KÖTÜ DAVRANILIYORDU. KÜRTÇE İSİMLİ ÇOCUKLARI OKULA KAYDETTİRMEKTE ZORLUK YAŞADILAR VE KÜRTÇE YAZILMIŞ KİTAPLARIN YAYIMLANMASI ENGELLENDİ.

NÜFUS SAYIMI, BİR ÜLKEDE YAŞAYAN TÜM İNSANLAR HAKKINDA ÖNEMLİ BİLGİLER ELDE ETMEK İÇİN YAPILAN BİR UYGULAMADIR. GENELLİKLE HER ON YILDA BİR NÜFUS SAYIMI YAPILIR, ANCAK BİRÇOK ÜLKEDE ÇOK DAHA UZUN BİR SÜREDİR NÜFUS SAYIMI YAPILMAMIŞTIR.

DOLMA, PİRİNÇ, NANE, LİMON, TUZ, BİBER, ŞEKER VE BAHAARATLARLA (VE BAZEN ETLE) DOLDURULMUŞ ÜZÜM YAPRAKLARIDIR.

çok Suriyeli Kürt nüfusa kayıtlı değildi. O zamanlar dedemin ev sahibiyile arası kötüydü ve nüfus sayımı komitesi ev sahibini ziyaret ettiğinde, ev sahibi dedemin adını kayıt için vermemiş. Dedem bir anda vatansız kaldı ve o zamandan beri bu statüyü miras almak ve kendi çocuklarımıza aktarmak zorunda kaldık.”

Lorana bana biraz daha **dolma** uzatıyor ve şöyle diyor: “Hikâyemizi bir çok farklı kişiye anlattık. Araştırmacılar hikâyelerimizi toplamaya geliyor ve bunları kitap hâline getireceklerini söylüyorlar, ayrıca bir belgesel için bir kez filme çekildik ama filmi izlemedik. Başkalarına bizden bahsedersen Neha, lütfen onlara mesajımızın diğer ebeveynlere olduğunu söyle. Annelerden, doğurdukları çocuğun kendi adlarına kayıtlı olmadığını bilmenin nasıl bir duygu olduğunu hayal etmelerini istiyorum.”

Kendimi üzgün ve kızgın hissediyorum. Aklım kendi anneme gidiyor. Birden beni özlemiş olabileceğinden endişeleniyorum. Ne kadar zamandır uzaktayım? Ama aradığım tüm cevapları bulmalıyım!

Sima'nın babası karısının elini tutuyor ve şöyle diyor: “Çocukların için her şeyi yapmaya çalışıyorsun ama bir şekilde diğer çocukların sahip olduğu her şeyi onlara veremeyeceğini biliyorsun. Bu çok kötü hissettiriyor.”

Daha sonra bana Almanya'daki yaşam hakkında biraz bilgi veriyorlar, Sima'yı okula gönderebildiklerini ama hâlâ ev diyebilecekleri bir yer aradıklarını söylüyorlar. “İki yıldır buradayız ve gerçekten Almanya'da oturma izni alabileceğimizi umuyoruz.”

“Savaş nedeniyle mülteciyiz ama aynı zamanda vatansızız. Eğer Suriye’ye geri dönersek bizi kendi vatandaşları olarak tanıyacaklar mı? Suriye bizi daha önce hiç kabul etmedi. Almanya’nın kabul etmesi için dua ediyoruz.”

Büyük bir alandayım. Şarkı söyleyen, dans eden, davul çalan, gülen bir sürü insan var. Sıcak ve terli, hayat ve mutluluk dolu. Yumruğumu açıyorum, avucumdaki bozuk para bir Kenya şilini. Her zaman Kenya’ya seyahat etmek istemişimdir, şanssıma inanamıyorum!

Alanda inanılmaz bir enerji var. Bir adam beni görüyor ve dans eden kalabalığın içine çağırıyor. “Hoş geldin, genç dostum,” diyor. “Gel kutlamamıza katıl.”

Ona neyi kutladıklarını soruyorum. Gülüyor. “Sonunda ülkemiz tarafından tanınıyoruz. Biz Makonde’yiz. Vatansızdık ama başkanla görüşmek ve haklarımızı talep etmek için Nairobi’ye yürüdük. Artık vatandaşız!” Şaşıyorum ve sevinçle bir kahkaha patlatıyorum. Hemen kendimi demek ki bu kazanabileceğimiz bir mücadele, diye düşünürken buluyorum.

Arazide Makonde halkıyla konuşarak ve onlarla kutlama yaparak biraz zaman geçiriyorum. İlk olarak 1936 yılında İngilizler tarafından Mozambik’ten Kenya’ya getirildiklerini öğreniyorum. Nesillerdir orada yaşamalarına rağmen daha sonra yabancı muamelesi görmüşler. Çeşitli vesilelerle kayıt altına alınacakları sözü verilmiş ama bu hiçbir

MÜLTECİ, BAŞKA BİR ÜLKEDEN KORUMA ARAYAN KİŞİDİR. BİR MÜLTECİ, ÇEŞİTLİ NEDENLERLE, ÖRNEĞİN YAŞAMLARI, GÜVENLİKLERİ VEYA ÖZGÜRLÜKLERİ ŞİDDET VE TEHLİKE TEHDİDİ ALTINDA OLDUĞU İÇİN KENDİ ÜLKELERİNİ TERK ETMEK ZORUNDA KALABİLİR.

SORU 8

HÜKÜMET SANA VATANDAŞLIK VERMEYİ REDDERSE VEYA VATANDAŞLIĞINI ELİNDEN ALIRSA, DURUMUNU DEĞİŞTİRMEK İÇİN NE YAPABİLİRSİN?

KENYA, DOĞU AFRİKA’DA YER ALAN HARİKA BİR ÜLKEDİR. FARKLI ETNİK GRUPLARIYLA ÇOK ÇEŞİTLİ BİR YERDİR. KENYA DA, KOMŞU ÜLKELERDEN İNSANLARI KENYA’YA GETİREN İNGİLİZLERİN SÖMÜRGESİYDİ. BU TOPLULUKLARIN ÇOĞU VATANSIZLIKLA KARŞI KARŞIYA KALMIŞTIR. NAİROBİ KENYA’NIN BAŞKENTİDİR.

zaman gerçekleşmemiş ve pek çok zorlukla karşılaşmışlar. Nazik ve yumuşak dilli bir kadın olan Felistus bana çocukken annesinin bir keresinde onu polisten saklamak için geceleri kaju fıstığı ağacına çıkarmak zorunda kaldığını anlatıyor. Çok formda görünen bir futbolcu olan Dahili, kimlik belgeleri olmadığından Avrupada futbol oynamak için sponsorluk fırsatını nasıl kaçırdığını anlatıyor.

Yaşlılardan biri olan Thomas şöyle diyor: “Sonunda hayatta zor bir durumda olduğumuzu fark ettik. Haklarımızı nasıl elde edeceğimiz konusunda bizi eğitecek insanlar aradık.”

Peter söze giriyor: “Başkanla görüşmek için Nairobi’ye yürümemiz gerektiğine karar verdik. Tüm yasal süreçleri denedik. Ancak kimse bize yardımcı olmadı. Sahil bölgesindeki Makongeni’de toplandık, dualarla başladık ve sonra yürüyüşe geçtik.”

Makondeler Nairobi’de Başkan’ın evine ulaşana kadar toplam 526 kilometre yürüdüler. Yolda pek çok zorlukla karşılaştılar. Hatta polis tarafından durduruldular. Ama yola devam ettiler. Amina bana yürüyüşün bir fotoğrafını gösteriyor. Harika görünüyor, keşke onları desteklemek için orada olsaydım!

Peter şöyle devam ediyor: “Nairobi’ye vardığımızda zorluklarla karşılaştık. Ağır silahlara sahip çok sayıda polis memuru tarafından yine önümüz kesildi. Birlik ve beraberliğimiz sayesinde hiç korkmadık. Haklarımız için mücadele ederken yanlış bir

şey yapmadığımızı biliyorduk.”

Bu harika, cesur insanlara hayranlık duyuyorum. Ancak en şaşırtıcı şey, Başkan'ın sonunda onlarla tanışmış olması ve onlardan af dilemesiydi, çünkü Kenyalılar için adaletin sağlanması çok uzun zaman aldı.

Şu anda etrafımda küçük bir kalabalık var ve hepsi ne hissettiklerini anlatıyorlar. Yaşlı bir adam olan Sylvester “Bize tüm acıları unutturdular. Kenya vatandaşı olduğumuz için minnettarız ve mutluyuz,” diyor.

Amina ekliyor: “Hiçbir şeyim olmasa da en azından bir kimlik kartım var. Sadece nefes alabiliyor gibi hissediyorum. Haaaaaah. Ama şimdi iyi nefes alıyorum.”

Ne muhteşem bir deneyim. Nepal'de de haklarım için mücadele etme konusunda kendimi oldukça enerjik ve özgüvenli hissediyorum. Peter'in bana veda ederken söylediği sözleri asla unutmayacağım: “Haklarıma sahibim, başaracağım ve kazanacağım!”

Gözlerimi açmadan önce nerede olduğumu biliyorum. Kalabalık yolların ve arabaların bip sesi çıkaran arabaların sesi, yoğun, tozlu hava ve siyah saçlarımdaki

güneşin yoğun sıcaklığı bana çok tanıdık geliyor. Evdeyim!

Annemi görmek, ona sarılmak ve öğrendiğim her şeyi anlatmak için sabırsızlanıyorum. Ama gözlerimi açtığımda köyüme geri dönmediğimi görüyorum. Başkent **Katmandu**'da bir ofis binasının önünde duruyorum.

İçeri giriyorum.

“Namaste **bahini**.” Uzun boylu, şık giyimli bir kadın hafifçe eğiliyor ve ben de karşılık olarak eğiliyorum, ellerimi birbirine bastırıyorum, avuçlarım birbirine dokunuyor ve parmaklarım yukarıyı gösteriyor –bu bizim Nepal'deki Namaste selamımız. Sushma Gautam bana aceleyle içeri girmemi söylüyor. Kabul odasına girer girmez, önlük takan, burnuna piercing takan ve her iki koluna da gümüş bilezikler takmış kısa boylu bir kadın olan Lila, biraz **chiya** isteyip istemediğimizi soruyor. Bu kadar uzun süre uzakta kaldıktan sonra tekrar içmek için sabırsızlanıyorum. Dünyanın her yerinden gelen pek çok muhteşem yemek denedim ama chiya'nın baharatları ve kremalı tadı bana başka hiçbir şeyin vermediği kadar rahatlık veriyor.

Sushma teyze beni ofisine getiriyor; masanın üzerindeki broşürlere bakıyorum –kadın hakları için çalışan ve insanların vatandaşlık için mücadele etmesine yardımcı olan bir kuruluştayım.

Sushma teyze dizüstü bilgisayarını çıkarıp bana Katmandu sokaklarında protesto gösterisi yapan Nepalli genç kız ve oğlanların fotoğrafını gösteriyor. “Neha, kadınlarla erkeklerin, kızlarla oğlanların eşit olduğunu biliyorsun, değil mi?” Başımı kuvvetle sallıyorum. “Dünyanın pek çok ülkesinde kadın ve erkek eşit kabul edilir ve eşit hakları **anayasa** tarafından korunur,” diyor. “Ancak üzücüdür ki gerçekte, bunun tam tersi de geçerli olabilir. Kadınlar dünya nüfusunun yarısını oluşturuyor, ancak çoğu ülkede devlet kurumlarında ya da

BAHİNİ, NEPALCE'DE KÜÇÜK KIZ KARDEŞ ANLAMINA GELİR, ANCAK AYNI ZAMANDA KADINLARIN DİĞER GENÇ KADINLARA VE KIZLARA HİTAP ETMEK İÇİN KULLANDIKLARI DOSTÇA BİR KELİMEDİR.

CHAI OLARAK DA BİLİLEN CHIYA, GÜNEY ASYA'DA YAYGIN OLARAK İÇİLEN BAHARATLI BİR ÇAYDIR. SIYAH ÇAY, SÜT VE ŞEKERİN TARÇIN, KARANFİL VE ZENCEFİL GİBİ BAHARATLARLA DEMLENMESİYLE YAPILIR.

ANAYASA, BİR ÜLKENİN TEMEL YASALARININ BÜTÜNÜDÜR VE ÇOĞU ÜLKEDE BUNLAR TEK BİR YERDE YAZILIDIR. BU TEMEL YASALAR BİRBİRİMİZ NASIL DAVRANMAMIZ GEREKTİĞİNİ VE DİĞER ÖNEMLİ KURALLARI BELİRLER.

teknoloji ve medya işlerinde istihdam edilenlerin yarısını bile oluşturmuyorlar. Ayrıca aynı işi yapsalar bile genellikle erkeklerden daha az para kazanıyorlar. Hem erkekler hem de kadınlar tam zamanlı işlerde çalışıyor olsalar bile, ev işlerini yapmak ve çocuklara bakmak erkeklerden çok kadınların sorumluluğunda oluyor.”

Sushma teyze şöyle devam ediyor: “25 ülkede kadınlar hâlâ çocuklarına vatandaşlık verme konusunda erkeklerle eşit haklara sahip değil. Nepal de bu ülkelerden biri. Neha, annen seni ve Nikita’yı tek başına büyüttü ama buna rağmen,

ikinizin de Nepal vatandaşlığı alabilmeniz için babanın kim olduğunu ve onun da Nepalli olduğunu kanıtlaması gerekiyor. Birçok hükümet yetkilisinin kadınlara karşı çok kötü tutumları var. Kadınlara erkeklerle aynı saygıyı göstermiyorlar. Anneniz, Nikita’yı bölge müdürlüğüne kaydettirmeye gittiğinde kendisine Nikita’nın babasını da yanında getirmesi gerektiği çünkü *‘çocukların vatandaşlıklarını babalarından almaları gerektiği’*

HİÇ KADINLARA ERKEKLERDEN FARKLI DAVRANILDIĞINI HİSSETTİN Mİ? KADINLAR EVDE DAHA FAZLA MI İŞ YAPIYORLAR YA DA ONLARIN FARKLI FARKLI İŞLER YAPMALARINI BEKLENİYOR MU? BU KONUDA NE HİSSEDİYORSUN?

söylendi. Ama bu doğru değil ve annene bu şekilde davranmaları çok yanlıştı.”

Yavaş yavaş öfkeden titrediğimi fark ediyorum. Devlet dairesindeki kaba adamı, mahkemedeki hakimi, okuldaki öğretmeni hatırlıyorum. Sırf ülkem kadınlara kötü davranmanın normal olduğunu düşündüğü için annemin yaşamak zorunda kaldığı onca şeyi düşünüyorum. Dünyanın dört bir yanında kötü kanunlar ve kötü tutumlar yüzünden acı çeken arkadaşlarımı düşünüyorum.

Sushma teyze bunun vatandaşlığım olmadan büyüyeceğim anlamına mı geldiğini soruyorum.

O da şöyle diyor: “Biz avukatlar olarak senin durumunda olan pek çok kişiye yardım ettik. Annenin Yüksek Mahkeme’de bu davada mücadele etmesine yardımcı olacağız, böylece sen ve Nikita hakkınız olduğu üzere annenizin adına Nepal vatandaşlığıyla büyüyebileceksiniz.”

Yeni tanıştığım bu kadına karşı büyük bir duygu yoğunluğu ve minnettarlık hissediyorum. Ben de avukat olmaya karar veriyorum, böylece insanların hak ettikleri vatandaşlığı almalarına yardımcı olmaya devam edebileceğim.

Sushma teyze bana resimdeki insanların “Anne Adına Vatandaşlık” adlı bir grubun parçası olduğunu ve onların da annelerinden vatandaşlık alma haklarının reddedildiğini söylüyor. Çoğu, liseyi bıraktığından beri bir iş bulamamış, bulanların bazıları da kötü muamele görmüş ve maaşlarını hiç alamamışlar. Vatandaşlık olmadan telefonunuz için sim kart bile alamayacağınızı söylüyor.

Kendimi Nepalli hissediyorum.

Nepal’de doğdum, Nepal’in tüm bayramlarını kutluyorum, mükemmel Nepalce konuşuyorum.

Ancak Kanunlar ve bazı insanların tutumları nedeniyle Kız Kardeşim Nikita ve ben Nepalli olarak kabul edilmiyoruz. Ama beni vatandaşı olarak tanıyacak ya da vatandaşı olmak isteyeceğim başka bir ülke yok (gerçi hepsini ziyaret etmeyi çok isterim). Hiç başka bir yerde yaşamadım, annem Nepalli, büyükannem ve büyükbabam Nepalliydi. Nepal beni Nepalli olarak tanımasa vatansızım.

Uyruk Komik bir şey, herkes bunun ne olduğunu anlamıyor. Çoğu insanda bir tane var ama bazılarında yok.

Herkese bir uyruğu olduğunu, doğduğunuz ülkenin uyruğuna sahip olduğunuzu düşünürdüm. Ama annem, Nikita'nın okul sınavlarını bitiremeyeceğini öğrendiğinde farklı olduğunu anladım. Bir ülke tarafından resmen vatandaş olarak tanınmanın ve doğum belgesi, Kimlik Kartı, pasaport gibi bir Kâğıt parçasına sahip olmanın pek çok şey için ne kadar önemli olduğunu artık biliyorum. Bu olmadan Kezia çocuklarını hasta olduklarında hastaneye götüremez. Rosa'nın çocukları okula gidemez ve iyi iş fırsatlarına sahip olamayabilir. Grace seyahat etme hayallerini hiçbir zaman gerçekleştiremeyebilir. Sima ve ailesi, kendilerini kabul edecek bir ülke arayışına devam ediyor. Kız kardeşim ve ben de okulumuzu bitirip bitiremeyeceğimizi öğrenmek için beklemekteyiz.

Bunu değiştirebiliriz ve değiştirmeliyiz de. Sushma teyze gibi insanlar, herkesin vatandaşlık hakkı için mücadele etmek üzere her gün çok çalışıyorlar. Bazı büyük başarılar elde edildi. Diğerleri için bu daha uzun sürüyor. Bu yüzden daha fazla kişinin mücadeleye katılması gerekiyor. Her çocuğun bir vatandaşlığa sahip olması için elimizden gelen her şeyi yapmalıyız!

Grup, kanunu değiştirmesi için hükümete baskı yapmak istiyor. Her cuma hükümet binalarının önünde protesto gösterisi düzenliyorlar. Taksiyle eve dönerken, bu büyüleyici, renkli, yorucu, ilham verici, eğitici, zevkli macerayla ilgili son düşüncelerimi yazıyorum.

Şimdi evdeyim ve annemin gözlerine bakıyorum. Gözleri koyu fındık renginde, sanki kız kardeşimin gözlerine bakıyormuşum gibi hissediyorum. Güçlü kolları ve geniş, yassı, avuç içleri biraz sertleşmiş elleri beni sıkıca kavlıyor. Bu eller, biz büyürken bize her yemeği pişiren ellerdi. Her zaman farklı ülkelerden yemekler yapardı, Japonya'dan suşi, Hint samosası, Rus salatası. Bize istediğimiz her şeyi verdi ama şimdi bize veremeyeceği bir şey var.

Ona dünyanın dört bir yanında tanıştığım çocukları ve ebeveynleri anlatıyorum. Annem sessiz, gözlerinde yaşlar var.

Sonunda “Vatansız,” diyor. “Çocuklarım vatansız. Çünkü sizi babanızın desteği olmadan tek başıma büyütme kararı verdim. Çünkü sizi eğitmeye ve iyi birer insan olmanız için size ilham vermeye karar verdim. Ben bir Nepal vatandaşıyım ve bekar bir anneyim. Ancak bir kadın olduğum için adıma ya da vatandaşlığımı çocuklarıma aktarma hakkına sahip değilim.”

Maceramın üzerinden birkaç hafta geçti. Defterime ve tüm fotoğraflarıma göz gezdiriyorum. Harika arkadaşlar edindim ve hepsine yazdım. Hepsisi de vatandaşlığı olmayan çocukların ve yetişkinlerin olmasının çok saçma olduğu konusunda benimle hemfikir. Bu aynı zamanda çok kötü. Keşke yetişkinler de kimsenin vatansız olmaması gerektiği konusunda hemfikir olsalar, çözülmesi çok kolay bir sorun olurdu bu.

Dünyanın dört bir yanından arkadaşlarımla birlikte herkesin vatandaşlık hakkı için mücadele edeceğiz. Yapılması gerekenler hakkında daha fazla şey öğreneceğiz ve hepimiz kendi hakkımız ve ailelerimizin bir vatandaşlığa sahip olma ile ayrımcılığa uğramadan yaşama hakkı için mücadele edeceğiz. Başkalarının da vatandaşlığın önemini ve vatansızlığı sona erdirmek için neden mücadele etmemiz gerektiğini öğrenebilmesi için hikâyelerimizi paylaşmaya devam edeceğiz. Umarız siz de bize katılırsınız!

Vatansızlık

Pacific ocean

North America

Atlantic Ocean

South America

BU KADAR ÇOK ÜLKEYE
SEYAHAT ETTİĞİME
İNANAMIYORUM.

BU DÜNYA HARİTASINI ALDIM VE GİTTİĞİM
TÜM ÜLKELERİ KIRMIZIYA BOYADIM.
HEPSİNİN ADINI SÖYLEYEBİLİR MİSİN?
SİHİRLİ PARALARIM BENİ GERÇEKTEN
DÜNYANIN DÖRT BİR YANINA GÖTÜRDÜ!

BÜYÜK MACERAMDAN BU YANA
VATANSIZLIK HAKKINDA DA ÇOK DAHA
FAZLA ŞEY ÖĞRENDİM. VATANSIZLIĞIN
BİR SORUN OLDUĞUNU ÖĞRENDİĞİM
BAZI ÜLKELERİ SARI RENKLE BOYADIM.
HARİTADAKİ TÜM SARI ÜLKELERİ
SAYABİLİR MİSİN? BAŞKALARINI
ARAŞTIRABİLİR YA DA DÜŞÜNEBİLİR MİSİN?

Dünyası

Neha'nın Soruları

İŞTE DEFTERİME
YAZDIĞIM SORULAR.
SEN BU SORULARI
NASIL CEVAPLARDIN?

SORU 1

VATANDAŞLIK
NEDİR? HERKES
DOĞDUĞU ÜLKENİN
VATANDAŞLIĞINI ALIR
MI?

SORU 2

HERKES YAŞADIĞI
ÜLKENİN KÜLTÜRÜNE,
GELENEKLERİNE VE
KANUNLARINA UYARSA
VATANDAŞLIK KAZANIR
MI?

SORU 3

SANA VATANDAŞLIK
VEREN DOĞUM BELGEN
Mİ?

SORU 4

VATANDAŞLIĞI OLMAYAN
ÇOCUKLAR NELERİ
YAPAMAZLAR?

SORU 5

NEDEN BİR
VATANDAŞLIĞI OLAN
İNSANLAR BAZEN
VATANDAŞLIKLARINI
KAYBEDİYORLAR?

SORU 6

NEDEN ÜLKELER, NEREDE
DOĞDUKLARINI VEYA
EBEVEYNLERİNİN KİM
OLDUĞUNU BİLMESELER
BİLE TÜM ÇOCUKLARIN BİR
VATANDAŞLIK ALMASINI
SAĞLAYAMIYOR?

SORU 7

ÜLKELERİNDEN KAÇMAK
ZORUNDA KALACAK
KADAR KÖTÜ MUAMELE
GÖREN VATANSIZ
İNSANLARA NE OLUR?

SORU 8

HÜKÜMET SANA
VATANDAŞLIK VERMEYİ
REDDEDERSE VEYA
VATANDAŞLIĞINI
ELİNDEN ALIRSA,
DURUMUNU
DEĞİŞTİRMEK İÇİN NE
YAPABİLİRSİN?

SEYAHATLERİM VE ARAŞTIRMALARIM SAYESİNDE VATANSIZLIK KONUSUNDA GERÇEKTEN UZMAN OLAN KİŞİLERLE TANIŞTIM. BU KONUDA ÇALIŞAN VE ARAŞTIRMA YAPAN BAZI KİŞİLERE SORULARIMI YANITLAYIP YANITLAYAMAYACAKLARINI DA SORABİLDİM. İŞTE ONLARIN SÖYLEDİKLERİ!

SORU 1

**VATANDAŞLIK
NEDİR? HERKES
DOĞDUĞU ÜLKENİN
VATANDAŞLIĞINI ALIR
MI?**

Bir vatandaşlığa sahip olmak, bir ülkenin resmi üyeliğine sahip olmak gibidir. Vatandaşlığa sahip olmak bir yere ve bir topluluğa aidiyet hissi verir. Bu nedenle insanlar Olimpiyatlar veya Dünya Kupası gibi spor müsabakalarında genellikle milli takımlarını destekler. Çünkü hepsi kendilerini bir yere ait hisseder ve ülkelerinin başarılı olmasını ister.

Her ülkenin, o ülkede yaşayan topluma nasıl üye olunabileceğine dair kendi kuralları vardır: Hangi

kişilere vatandaşlık verileceğini belirleyen kurallar (veya kanunlar). Bazı ülkeler orada doğan herkese vatandaşlık verir. Diğer ülkeler ise o ülkeden bir ebeveyni olan herkese vatandaşlık verir. Çoğu ülke, orada uzun süre yaşamış ya da o ülkeden biriyle evlenmiş kişilerin vatandaşlık başvurusunda bulunmasına izin verir. Bu şekilde, bir kişinin bir ülkeyle olan hayat bağları, vatandaş olmanın temelini oluşturur.

Dünyadaki her bireyin haklarını belirleyen **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi** adında çok önemli bir belge vardır. Bildirge “**herkesin bir vatandaşlığa sahip olma hakkı vardır**” der. Bu, vatandaşlık kanunlarının adil olması ve herkesin bir yerde vatandaşlık alabilmesi gerektiği anlamına gelir. Hiç kimse vatansız olmamalıdır.

Ancak bazı ülkelerin, kadınların vatandaşlıklarını çocuklarına aktarmalarına izin vermemek veya belirli azınlıklara mensup kişilerin vatandaşlığa sahip olamayacağını söylemek gibi kötü kanunları vardır. Bazı ülkelerin ise iyi kanunları vardır ama bunlar düzgün bir şekilde uygulanmaz. Tüm bu nedenlerden dolayı, dünyada hala bir vatandaşlığı olmayan çok sayıda insan var.

SORU 2

**HERKES YAŞADIĞI
ÜLKENİN KÜLTÜRÜNE,
GELENEKLERİNE VE
KANUNLARINA UYARSA
VATANDAŞLIK KAZANIR
MI?**

Herkesin bir vatandaşlığı olmalıdır. Bunun yaşadıkları ülkenin kültürüne, geleneklerine, kanunlarına uyup uymadıklarıyla pek bir ilgisi yok (ya da olmamalı).

Ancak herkesin vatandaşlığı yok. Kimse kesin sayıyı bilmiyor, ancak dünya çapında en az 15 milyon insanın vatansız olduğunu düşünüyoruz. Normalde, bir kişinin vatandaşlığı yoksa, bunun nedeni yanlış bir şey yapmış olması değildir. Ya da bir ülkenin kültürüne, geleneklerine veya

kanunlarına uymadıkları veya o ülkeyle gerçek bir bağları olmadığı için de değildir. Bunun nedeni genellikle ülkenin yanlış bir şey yapmasıdır; çünkü kötü kanunları vardır, bunlarda boşluklar vardır ya da ülke, kanunları gerektiği gibi uygulamamıştır. Bazen bunlar hatadır. Ancak bazen bunlar kasıtlı olur çünkü ülke belirli türdeki insanlara karşı ayrımcılık yapar.

SORU 3

SANA VATANDAŞLIK VEREN DOĞUM BELGEN Mİ?

Doğum belgesi vatandaşlık ile aynı şey değildir. Dünyada doğumları kayıt altına alınmamış ancak bir ülkeyle bağlantıları olduğu için hala bir vatandaşlığa sahip olan birçok çocuk vardır. Bununla birlikte, doğum belgesi çok önemli bir belgedir: Nerede doğduğunu, ne zaman doğduğunu ve ebeveynlerinin kim olduğunu kanıtlar. Bunlar genellikle vatandaşlığının ne olduğunu (ya da ne olması gerektiğini) anlamana yardımcı olan bağlantılardır. Bu nedenle, doğum belgeleri olmayan kişilerin uyruklarını kanıtlamaları daha zor hâle gelmektedir. Şimdi şu resme bir bakın.

Bu Sırbistan'da genç bir çocuk. Elinde, onun için dünyanın en değerli kâğıt parçasını tutuyor. Babası ölmeden önce bu kâğıdı ona vermiş. Üzerine çocuğun ve onun altı oğlan ve kız kardeşinin isimleri ile doğum tarihlerini yazmış. Bu

yedi çocuktan hiçbirinin doğumu kayıtlara geçmemiş. Doğumlarına ilişkin resmi bir kayıt bulunmadığından Sırp vatandaşlığına sahip olmaları gerektiğini kanıtlayamıyorlar. Doğumları kayıt altına alınmış olsaydı, ülkeyle olan bağlarını kanıtlayabileceklerdi.

SORU 4

VATANDAŞLIĞI OLMAYAN ÇOCUKLAR NELERİ YAPAMAZLAR?

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi herkesin vatandaşlık hakkını koruduğu gibi, diğer haklarımızı da korur. Bir başka çok özel belge olan Çocuk Hakları Sözleşmesi de çocuklara nasıl davranılması ve onların nasıl korunmaları gerektiğini ve haklarının neler olduğunu belirler. Bu belgelere göre çocukların vatandaşlık edinme hakkı vardır. Daha da önemlisi, vatandaşlığı olmayan çocukların da diğer tüm hakları korunmalıdır. Örneğin çocuklar güvende olmalı, okula gidebilmeliler,

hastalandıklarında doktora görünebilmeliler, oyun oynayabilmeliler, aileleri ve bakım verenleriyle birlikte olabilmeliler ve çalışmak zorunda olmamalıdır.

Ama duyduğumuza göre vatandaşlığı olmayan pek çok çocuk bunları yapamıyor. Bu kesinlikle yanlıştır, çocuk haklarına aykırıdır ve değiştirilmelidir.

Vatandaşlığı olmayan pek çok çocuk okula gidemiyor. Ya da gitseler bile sınavlarını tamamlamalarına izin verilmiyor. Hasta olduklarında bazen doktora ya da hastaneye gidemiyorlar. Bazen de yukarıdaki sayfada yer alan resimdeki çocuk gibi çalışmak zorunda kalıyorlar ve bu çok zor, hatta tehlikeli olabiliyor.

Vatandaşlığı olmayan çocuklar için hayat çok zor olabilir. Vatandaşlıklarının olmaması asla onların suçu değil ve onlara kötü davranılması inanılmaz derecede adaletsiz ve üzücü.

SORU 5

**NEDEN BİR
VATANDAŞLIĞI OLAN
İNSANLAR BAZEN
VATANDAŞLIKLARINI
KAYBEDİYORLAR?**

Dominik Cumhuriyeti'nde Rosa ve ailesinin kötü bir kanun yüzünden vatandaşlıklarını kaybettiklerini gördük. Onlar etnik bir azınlık grubuna mensuptu ve ülkeleri bu azınlığa kötü davranmaya karar vermişti. Bu fotoğraftakiler gibi bu kötü kanunlardan etkilenen çocuklar, artık ülkelerinin bir üyesi olarak tanınmadıkları için tüm gelecekleri gözlerinin önünde değişiyor.

Bazı grupların vatandaşlığını topluca ellerinden alan başka ülkeler de var.

Örneğin Myanmar Rohingya halkının, Suriye ise Kürt toplumunun pek çok üyesinin vatandaşlığını elinden almış.

Vatandaşlığını kaybetmenin bir diğer nedeni de yaşadığın ülkenin iki veya daha fazla ülkeye bölünmesidir. Sovyetler Birliği bir zamanlar dünyanın en büyük ülkesiydi. Ancak 1990'ların başında Sovyetler Birliği 15 yeni ülkeye bölündü. Eskiden Sovyetler Birliği vatandaşı olan insanlardan birdenbire buldukları yeni ülkenin vatandaşlığını almaları istendi. Çoğu aldı ama bazılarının bugün bile vatandaşlığı yok çünkü her yeni ülke kendi kurallarını koydu ve bazı insanlar bu kurallara dahil edilmedi.

Bazı ülkeler çok kötü şeyler yapan kişilerin vatandaşlıklarını elinden alabileceklerine karar verdiler. Kendi ülkesine karşı savaşa giren veya terörist olan kişiler vatandaşlıklarını kaybedebilir. Bunlar elbette bir ülke için başa çıkılması zor sorunlardır, ancak eğer birisi kötü şeyler yapmışsa, cinayet işleyenlerin cezalandırıldığı gibi, onun da kanunlar çerçevesinde cezalandırılması gerekir. Vatandaşlıklarının alınmasına gerek yoktur. Bunun ülkeleri daha güvenli hale getirdiğine dair bir kanıt da yok. Başka sorunlar da var. Bazen bu kanunlar yanlış bir şekilde kullanılıyor; örneğin bir hükümet tarafından aktivist olan ve yanlış bir şey yapmamış kişilerin vatandaşlıklarının ellerinden alınmasına karar verilmesi gibi. Ayrıca bazı ülkelerde bu şekilde vatandaşlığını kaybeden ebeveynlerin çocukları da vatandaşlıklarını kaybedebiliyor.

SORU 6

NEDEN ÜLKELER, NEREDE DOĞDUKLARINI VEYA EBEVEYNLERİNİN KİM OLDUĞUNU BİLMESELER BİLE TÜM ÇOCUKLARIN BİR VATANDAŞLIK ALMASINI SAĞLAYAMIYOR?

Tüm ülkeler, çocukların nerede doğduklarını veya ebeveynlerinin kim olduğunu bilmeseler bile, çocukların bir vatandaşlık almalarını *sağlayabilir* ve *sağlamalıdır*. Bunu, ülkenin vatandaşlık kanununda basit bir değişiklik yaparak halledebilirler. Örneğin, bir kanun “İsveç’te bulunan herhangi bir kimsesiz çocuk İsveç vatandaşı olarak kabul edilecektir,” diyebilir. Buna “çocukluk çağında vatansızlığına karşı koruma” denir; bu, yalnızca bir çocuğun var olan normal kanunlar yoluyla

vatandaşlık alamadığı durumlarda ihtiyaç duyulan özel bir kanundur. Ne yazık ki, böyle bir sistemin uygulandığı yeterli sayıda ülke yok. Bunu yapanlar bile kâğıt üzerinde var olan bu önlemleri her zaman uygulamaya koymuyor.

Fotoğraftaki bebek Malezya’da yaşayan, vatansız Rohingya’lı bir ailenin çocuğu. Malezya, aksi takdirde vatansız kalacak ve ülkesinde doğan çocuklara vatandaşlık sağlamak için kanunlarında yer alan bir güvenceye göre hareket etseydi bu bebek Malezya vatandaşı olacaktı. Ancak Malezya bunu yapmadığı için bu bebek de vatansız kalacak.

SORU 7

**ÜLKELERİNDEN KAÇMAK
ZORUNDA KALACAK
KADAR KÖTÜ MUAMELE
GÖREN VATANSIZ
İNSANLARA NE OLUR?**

İnsanlara gerçekten kötü davranıldığında ve görünüşleri, dinleri veya inandıkları şeyler nedeniyle hayatları tehlikede olduğunda buna **zulüm** denir. Bazen insanlar, kendilerine bir vatandaşlık verilmemesiyle aynı nedenlerden dolayı zulüm görür. Zulme uğrayan pek çok insan evlerini, eşyalarını ve sevdikleri her şeyi geride bırakarak kaçmak zorunda kalır. Bu şekilde kaçmak zorunda kalmak çok zor ve üzücü bir şey.

İnsanlar güvende olmak için yepyeni bir ülkeye kaçtıklarında mülteci konumunda oluyor –tıpkı, aşağıdaki fotoğraftaki Myanmar'dan gelen ve Bangladeş sınırını geçen kız çocuğu gibi:

Tanıdık olan her şeyi geride bırakıp, insanların tanımadığını, hatta bazen dilini

bile konuşmadığın yeni bir ülkeye gitmek cesaret gerektirir. Mülteci kelimesi sığınma anlamına gelen “iltica” kelimesinden gelmektedir. Aslında “Zulümden kurtulmak için başka bir ülkeye kaçan kişi” demektir.

Dünya, insanlara zulmetmenin yanlış olduğu, mültecileri korumanın ise doğru ve önemli olduğu konusunda hemfikir. Ancak insanlara, birbirlerine saygı duymayı, birbirleriyle konuşmayı ve başkalarına zarar vermemeyi öğretmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç var. Aynı şekilde zarar gören ve zarardan korunmaya ihtiyacı olanların da bu korumayı almasını sağlamamız gerekiyor. Hepimiz mültecilerin hoş karşılandıklarını ve güvende olduklarını hissetmelerine yardımcı olabiliriz.

SORU 8

**HÜKÜMET SANA
VATANDAŞLIK VERMEYİ
REDDEDERSE VEYA
VATANDAŞLIĞINI
ELİNDEN ALIRSA,
DURUMUNU
DEĞİŞTİRMEK İÇİN NE
YAPABİLİRSİN?**

Eğer ülken vatandaşlığını tanımıyor ya da elinden alıyorsa, durumunu değiştirmek için yapabileceğin bazı şeyler var. Çoğu ülkede, bir avukatın yardımıyla, mahkemelerden sana adil davranılıp davranılmadığına karar vermelerini isteyebilirsin. Bu, sorununa bir çözüm bulmana yardımcı olabilir. Ancak, kanunun kendisi kötü ise, mahkemeler sana yardımcı olamayabilir. O zaman işin daha zor. Ancak dünyanın dört bir yanında herkesin vatandaşlık hakkı için mücadele eden pek çok insan var. Kampanyalar yürütüyorlar,

liderlerle konuşuyorlar, protesto ediyorlar ve durumu değiştirmek için her türlü ilginç ve önemli şeyi yapıyorlar. Makonde’de gördüğümüz gibi, bu kampanyalar başarılı olabilir. Ama aynı zamanda çok uzun zaman ve sıkı çalışma da gerektirebilir. Karşı sayfadaki fotoğraf Kuveyt’te protesto yapan bazı erkekleri gösteriyor. Onlar Bidoonlar. Kuveyt vatandaşlığına hak kazanıyorlar ve bunun için uzun yıllardır mücadele ediyorlar.

Citizen ship
Only...

Vatansız Çocukların

DÜNYANIN DÖRT BİR YANINDAN DAHA FAZLA VATANSIZLIK DURUMU HAKKINDA BİLGİ EDİNDİKÇE VE KENDİLERİ DE VATANSIZ OLAN DAHA FAZLA GENÇ İNSANLA ARKADAŞ OLMAYA BAŞLADIKÇA, ONLARDAN SORULAR ALMAYA BAŞLADIM. SORULARININ ÇOĞUNA CEVAP VERMEK BENİM İÇİN ÇOK ZORDU. BENİ GERÇEKTEN DÜŞÜNDÜRDÜLER. BAZILARI DA BENİ ÇOK KIZDIRDI, ÇÜNKÜ BUGÜN BİLE ÇOCUKLAR KENDİ HAYATLARI HAKKINDA BU TÜR SORULAR SORMAK ZORUNDA KALİYORLAR. SEN BU SORULARA NASIL CEVAP VERİRDİN?

Bu ülkede doğmuş olmama rağmen neden vatandaşlığım yok?

– Bakhrom, 14 yaşında, Kırgızistan

Neden benim gibi Madagaskar'da doğmuş, ikinci nesil olan ve başka hiçbir ülkeyle bağı olmayan bir insan Madagaskar vatandaşlığına sahip olamıyor? –

Mohamed, 14 yaşında, Madagaskar

Buradaki herhangi birinden farklı görünüyor muyum? Geleceğimle ilgili planladığım her şey sonu gelmeyen sorularla biterken ben nasıl soru sorabilirim? –

Subhashini, 12 yaşında, Malezya

Soruları

Neden oğlan kardeşlerimin belgeleri var da (diğer pek çok kız gibi) benim yok? –
Zalina, 19 yaşında, Tacikistan

Diğer insanlarla eşit haklara sahip olmak için daha ne kadar beklemem gerekecek? Bütün hayatım boyunca bunun için savaştım. – *Phra, Tayland*

Bu yıldan sonra eğitimime hiç devam etmezsem ne olacak? – *Sheellin, 15 yaşında, Malezya*

Dünya bizi umursuyor mu? Daha ne kadar beklemem gerekiyor? – *Andrew, Güney Afrika*

HER İNSANIN İNSAN HAKLARI VARDIR. BU HAKLARA SAHİBİZ ÇÜNKÜ İNSANIZ VE HERKESİN ONURU OLDUĞUNA, EŞİT OLDUĞUNA VE ÖZGÜR OLMASI GEREKTİĞİNE İNANIYORUZ. BU, HİÇ KİMSENİN HAKLARIMIZI ELİMİZDEN ALMAMASI GEREKTİĞİ ANLAMINA GELİR. HERKES BİZİM HAKLARIMIZA SAYGI GÖSTERMELİDİR, TİPKİ BİZİM DE BAŞKALARININ HAKLARINA SAYGI GÖSTERMEMİZ GEREKTİĞİ GİBİ.

Haklarını Bil!

ARTIK ÖĞRENDİĞİM BİR ŞEY VAR KI, YENİ DOĞAN EN KÜÇÜK BEBEKTEN EN YAŞLI BÜYÜK BÜYÜKANNEYE KADAR DÜNYADAKİ HER İNSANIN HAKLARI VAR.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN SONRA DÜNYA ÜLKELERİ BİR ARAYA GELEREK BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'İ (BM) KURDULAR. BM ARACILIĞIYLA, BARIŞ VE ONUR İÇİNDE YAŞAMAMIZI VE KİMSENİN BİR DAHA SAVAŞIN ACISIYLA YÜZLEŞMEMESİNİ SAĞLAMAYA ÇALIŞIYORLAR.

10 ARALIK 1948 TARİHİNDE BM, İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ ADI VERİLEN ÇOK ÖNEMLİ BİR BELGE ÜZERİNDE ANLAŞMAYA VARDI. BU BELGE, KİM OLDUKLARINA VEYA NEREDE YAŞADIKLARINA BAKILMAKSIZIN TÜM İNSANLARIN SAHİP OLDUĞU HAKLARI ORTAYA KOYUYOR. O ZAMANDAN BERİ HERKESİN İNSAN HAKLARINI GELİŞTİRMEK VE KORUMAK İÇİN BAŞKA ANLAŞMALAR DA YAPILDI. ANCAK BUĞÜN BİLE EVRENSEL BİLDİRGE İNSAN HAKLARININ TEMEL TAŞI OLARAK KABUL EDİLİYOR. HER 10 ARALIK DÜNYA ÇAPINDA ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI GÜNÜ OLARAK KUTLANIYOR.

EMİNİM SEN DE ÇOCUKLARIN DÜNYADAKİ EN ÖNEMLİ İNSANLAR OLDUĞU KONUSUNDA HEMFİKİRSİNDİR. ÇOCUKLARIN DAHA FAZLA KORUMA VE BAKIMA İHTİYAÇLARI VARDIR. BU NEDENLE 1989 YILINDA ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ KABUL EDİLMİŞTİR. BU SÖZLEŞME "HER ÇOCUĞUN ÖZGÜR VE EŞİT DOĞDUĞUNU" KABUL EDER VE TÜM ÇOCUKLARIN SAHİP OLDUĞU ÖZEL HAKLARI BELİRLER. DÜNYADAKİ BİR ÜLKE HARİÇ TÜM ÜLKELER BU BELGEYE İMZA ATMIŞTIR. HEPSİ DE BU BELGENİN İÇERDİĞİ HAKLARI KORUYACAKLARINA SÖZ VERMİŞTİR.

İşte bir çocuk olarak senin ve diğer tüm çocukların da sahip olduğu temel haklar:

Tüm çocuklar eşittir ve bu haklara sahiptir. Nasıl görüldüğün, neye inandığın, nerede yaşadığın, hangi dili konuştuğun, zengin veya fakir olman, engelli olman, kız veya oğlan olman ya da ebeveynlerinin veya bakım verenlerinin kim olduğuna göre sana kötü veya haksız muamele yapılmamalıdır.

Tüm yetişkinler ve ülkeler sen ve diğer tüm çocuklar için en iyi olanı yapmalıdır.

Ben

Benim Adım

Benim Ailem

Benim Vatandaşlığım

Benim Kişiliğim

Kendi kimliğine sahip olma hakkın var: bir isim, bir vatandaşlık ve ebeveynlerin ile aileni tanıma hakkına sahipsin. Kimse bunu senden almamalıdır. Hiçbir çocuk vatansız kalmamalıdır.

Ailen veya sana bakımverenlerle birlikte yaşama hakkına sahipsin.

Güvende olma, zarar görmekten korunma hakkına sahipsin.

Mümkün olan en iyi sağlık hizmetini alma hakkına sahipsin.

Yiycek
yemeğe,
giyecek
kıyafete
ve
yaşayacak
güvenli bir
yere sahip
olma
hakkına
sahipsin.

Okula gitme ve
öğrenme hakkına
sahipsin.

Oyun oynama ve dinlenme hakkına sahipsin.

Zararı, tehlikeli, sağlığın için kötü olan veya okula gitmeni engelleyen işler yapmak zorunda kalmamalısın.

ÇÖRDÜĞÜN GİBİ, VATANDAŞLIK HAKKI HER ÇOCUĞUN
SAHIP OLDUĞU HAKLARDAN BİRİSİDİR.

VATANDAŞLIĞI OLMAYAN ÇOCUKLAR, DİĞER HAKLAR SÖZ KONUSU
OLDUĞUNDA DA GENELLİKLE KÖTÜ MUAMELE GÖRÜRLER. BU DA İKİ KEZ
CEZALANDIRILDIKLARI ANLAMINA GELİR - ÖNCE VATANDAŞLIK HAKKINDAN
MAHRUM BIRAKILARAK, SONRA DA DİĞER HAKLARINDAN MAHRUM BIRAKILARAK.
İŞLER TERS GİDERSE VE HAKLARINA SAYGI GÖSTERİLMEZSE HAKLARINI TALEP
ETMEK İÇİN YAPABİLECEĞİN ŞEYLER VAR. SORUNUN HAKKINDA EBEVEYNLERİN,
ÖĞRETMENLERİN VEYA ARKADAŞLARIN GİBİ GÜVENDİĞİN KİŞİLERLE
KONUŞABİLİRSİN. ONLARIN YARDIMIYLA EĞER SORUN ÇOK CİDDİYSSE BİR İNSAN
HAKLARI ÖRGÜTÜNE YA DA AVUKATA GİDEBİLİRSİN. PEK ÇOK İNSAN HAKLARI
KURULUŞU ÇOCUK HAKLARINI KORUMAK İÇİN ÇALIŞIYOR. ÇOCUKLARA YARDIM
EDİYOR, SORUNLAR HAKKINDA FARKINDALIK YARATIYOR, DEĞİŞİM İÇİN KAMPANYA
YAPIYOR VE HATTA KÖTÜ UYGULAMALARA, KARARLARA VE KANUNLARA MEYDAN
OKUYORLAR. HATTA MAHKEMEYE ŞİKÂYETTE BULUNARAK HAKİMDEN SANA
UYGUN ŞEKİLDE DAVRANILMASI YÖNÜNDE KARAR VERMESİNİ İSTEYEBİLİRSİN.
AYRICA, GÖREVI ÜLKELERİN ÇOCUK HAKLARINI KORUMAK İÇİN NELER YAPTIĞINI
İZLEMENİN ÖZEL BİR BM UZMAN KOMİTESİ DE VAR: "ÇOCUK HAKLARI
KOMİTESİ". BU KOMİTE, ÇOCUKLARA YÖNELİK DAVRANIŞLARIN İYİLEŞTİRİLMESİ
İÇİN NELER YAPILABİLECEĞİNİ GÖRMENİN ÜZERE HÜKÜMETLERLE GÖRÜŞÜR. KOMİTE
AYRICA, DURUM ÇOK KÖTÜYSSE, BİR ÇÖZÜM ÖNERİP ÖNEREMEYECEĞİNİ GÖRMENİN
İÇİN ÇOCUKLARDAN GELEN ŞİKAYETLERİNİ DİNLER. ÜLKELERİNİN ÇOCUKLARA
KÖTÜ DAVRANIŞINI DÜŞÜNEN HERKES, ÖZELLİKLE DE ÇOCUKLAR, DOĞRUDAN
KOMİTE İLE KONUŞABİLİR VE ONLARA NE DÜŞÜNDÜKLERİNİ SÖYLEYEBİLİR.

"HEPİMİZ HAKLARIMIZI BİLİRSEK, BİRBİRİMİZİN HAKLARINI DAHA İYİ KORUYABİLİRİZ!"

Neha'nın Düşünceleri

SEYAHATLERİM VE MACERALARIM, OKUDUKLARIM VE KONUŞTUĞUM UZMANLAR SAYESİNDE VATANSIZLIK HAKKINDA EPEY BİR ŞEY ÖĞRENMEYE BAŞLADIM. YİNE DE ÇOK FAZLA ŞEY VAR VE KARMAŞIK OLABİLİYOR. BU YÜZDEN HEPSİNİ BENİM İÇİN ANLAMLI OLACAK ŞEKİLDE BİR ARAYA GETİRMEYE KARAR VERDİM. İŞTE BURADA. UMARIM BU SENİN İÇİN DE ANLAMLI OLUR!

Herkesin bir vatandaşlığa sahip olma hakkı vardır. Kim olduğunun bir önemi yok!

Ancak ülkeler, insanların hangi kanunlara göre vatandaşlık alacağına karar verebilir. Bu kanunlar genellikle kimin ülke ile güçlü bağları olduğuna dayanır çünkü...

- ✿ Orada doğdular
- ✿ Ebeveynleri ülkenin vatandaşı
- ✿ Orada yaşıyor ve çalışıyorlar
- ✿ Vatandaşlarla evli veya onlar tarafından evlat edinilmişler

Ancak bazı ülkelerin kötü kanunları var ya da ülkeler kanunlarını doğru uyguluyor. Ve böylece...

- ✿ Vatandaşlığa sahip olması gereken insanlar bundan mahrum bırakılıyor
- ✿ Vatandaşlığa sahip olabilecekler bunu kanıtlayamıyor
- ✿ Vatandaşlığa sahip olan insanlar bunu kaybedebiliyor

Vatandaşlığı Yok

RIKI VE
AASIF'İN

ROSA VE
ÇOCUKLARININ

GRACE VE
MALİK'İN

KEZIA'NIN
ÇOCUKLARININ

ROHINGYA
ÇOCUĞUN

BENİM VE
NİKİTA'NIN

MAKEDONLARIN

SİMA VE
AİLESİNİN

ÇÜNKÜ KENYA'YA
İNGİLİZLER
TARAFINDAN
GETİRİLMİŞLERDİ
ANCAK KENYA ONLARI
KABUL ETMEDİ.

ÇÜNKÜ BÜYÜK
BÜYÜKBABASI
NÜFUS
SAYIMINDA KAYIT
YAPTIRAMAMIŞ.

ÇÜNKÜ DOĞUM
BELGELERİ
OLMADIĞI İÇİN BUNU
KANITLAYAMIYORLAR.

ÇÜNKÜ ÜLKEM
ANNEMİN
VATANDAŞLIĞINI
BİZE
GEÇİRMESİNE
İZİN
VERMİYOR.

ÇÜNKÜ ÜLKESİ
ROHINGYA
TOPLULUĞUNU
REDETTİ.

ÇÜNKÜ
EBEVEYNLERİNİN
KİM OLDUĞUNU
KANITLAYAMIYORLAR.

ÇÜNKÜ HALK
ONLARI YABANCI
OLARAK
GÖRÜYOR.

ÇÜNKÜ
ELLERİNDEN
ALINDI.

VATANDAŞLIĞI OLMAYAN İNSANLAR "VATANSIZ"DIR.
VATANDAŞLIĞA SAHİP OLMA HAKLARI REDDEDİLMİŞTİR.
"TÜM İNSANLAR İNSAN HAKLARINA SAHİPTİR."
VATANDAŞLIK HAKKINI KAYBEDENLER DİĞER HAKLARINI DA
KAYBETMEMELİDİR.

ANCAK ÜLKELER VATANSIZ
İNSANLARA KÖTÜ DAVRANIYOR.
ONLARA AYRIMCILIK YAPIYOR VE
HAKLARINI İNKÂR EDİYORLAR.

- ROSA'NIN ÇOCUKLARI OKULA GİDEMEDİ
- KEZİA'NIN ÇOCUKLARI HASTANEYE GİDEMEDİ
- RIKİ VE AASİF YETİŞKİNLER GİBİ ÇALIŞMAK ZORUNDAYDI
- AASİF'İN BABASI HAPSE ATILMIŞ VE HATTA BAŞKA BİR ÜLKEYE GÖNDERİLMİŞ OLABİLİR
- DAHİLİ YURT DIŞINDA FUTBOL OYNAYAMADI
- ROHİNGYALARA ZULMEDİLDİ

İŞTE BU
YÜZDEN
ŞUNLAR ÇOK
ÖNEMLİ:

- HERKESİN VATANDAŞLIK HAKKI İÇİN MÜCADELE ETMEK
- HER VATANSIZ KİŞİNİN İNSAN HAKLARINI KORUMAK

YAPABI-
LECEĞİMİZ
BAZI
ŞEYLER:

- HER ÇOCUĞUN BİR DOĞUM BELGESİ ALDIĞINDAN EMİN OLMAK
- HER ÜLKENİN VATANSIZLIĞA KARŞI BİR GÜVENCEYE SAHİP OLDUĞUNDAN EMİN OLMAK
- ÖZELİKLE ETNİK AZINLIKLARA, KADINLARA VE ENGELLİLERE KARŞI AYRIMCILIK YAPAN KANUNLARA KARŞI MÜCADELE ETMEK
- HERHANGİ BİR ÜLKE BİRİNİN VATANDAŞLIĞINI ELİNDEN ALMAYA ÇALIŞIRSA PROTESTO ETMEK
- TÜM MÜLTECİLERİ HOŞ KARŞILAMAK VE KORUMAK

Seni Görüyoruz

GREG CONSTANTINE, DÜNYA ÇAPINDA YÜZLERCE VATANSIZ ÇOCUKLA KONUŞMUŞ VE ONLARIN FOTOĞRAFLARINI ÇEKMiŞ ÜNLÜ BİR FOTOĞRAFÇI. VATANSIZLIK ÜZERİNE YAPTIĞIM ÇALIŞMALAR SAYESİNDE ONU TANIDIĞIM İÇİN ÇOK ŞANSLIYIM. KISA BİR SÜRE ÖNCE BENİMLE, ARKADAŞLARIM GRACE VE MALİK'İ DÜŞÜNMEME NEDEN OLAN ŞU PAYLAŞIMI YAPTI. BU, İŞLERİ DÜZELTMEK KONUSUNDA BENİ DAHA DA KARARLI HÂLE GETİRDİ. İŞTE GREG'İN PAYLAŞTIKLARI:

Fildişi Sahili'ne seyahatimi hatırlıyorum. 2010 yılı başlarıydı. Bu muhteşem ülkenin dört bir yanını dolaştım ve her gün mücadele eden vatansız insanlarla tanıştım. Çoğu Fildişi Sahili'nde doğmuştu ama vatandaş olarak tanınmıyorlardı. Bununla birlikte kendilerine belge verilmemişti ve bu da onların hayatlarını, işlerini, eğitimlerini ve ev dedikleri bu ülkeye ait olma duygularını sürdürmelerini engelliyordu. Fildişi Sahili'nde geçirdiğim sürenin sonuna doğru Abidjan'ın başkentinde bir yetimhaneyi ziyaret ettim. Yetimhane, doğumda başkasına verilen ya da ebeveynleri öldüğü için yetim kalan birçok çocuğa ev sahipliği yapıyordu. Bazıları engelli olduğu için terk edilmişti.

O dönemde Fildişi Sahili'ndeki kanunlar, ebeveynlerine dair kanıt sunamayan 'kimsesiz' çocuklara vatandaşlık vermiyordu. Sonuç olarak, çocuklar tüm hayatlarını vatansız olarak geçiriyorlardı. Bu çocuklardan biri on bir yaşındaydı. Vatansızdı ve tüm hayatı boyunca yetimhanede yaşamıştı.

Onunla kısa bir süre konuştuğumu ve fotoğrafını çektiğimde bana Fransızca bir şeyler söylediğini hatırlıyorum. Fransızca bilmiyordum ve anlamıyordum. Tercüman bana genç çocuğun ne dediğini söylemeden önce, fotoğrafını çekmemle ilgili bir şey söylediğini düşünmüştüm. Ama bunun yerine tercüman bana genç çocuğun şöyle dediğini söyledi...

“Beni görüyorsun.”

İnanılmaz derecede güçlü bir andı. Asla unutamayacağım bir şey. Neden mi? Çünkü çocuklar pek çok açıdan vatansızlığın en sessiz ve görünmez kurbanlarıdır. Ve hiç şüphesiz vatansızlık nedeniyle en çok kaybedecek olanlar da çocuklardır. Onlar esirgenen gelecekleri ve engellenen potansiyelleri temsil ediyorlar. Topluma yapabilecekleri inanılmaz katkılar yok sayılıyor. Çocuklar kendi seslerini duyurmak için başkalarına güvenmek zorundadır ve buna diğer çocuklar da dahildir. Okula gitmenin nasıl bir şey olduğunu bilen, derslerinden keyif alan ve öğrenmenin ve eğitim almanın verdiği heyecanı keşfeden diğer çocuklar. Kendilerinin de hayalleri olan ama her gün bu hayalleri gerçekleştirme fırsatıyla yaşayan diğer çocuklar. Dünyanın neresinde olursa olsun, şunu söylemenin önemli olduğunu düşünen diğer çocuklar: “Tüm çocuklar bir doğum belgesini hak eder. Bütün çocuklar vatandaşlık hakkına sahiptir. Tüm çocuklar bir geleceği hak eder.”

Seni görüyoruz!

Vatansız Bir Çocuğa Mektup

BÜYÜLÜ YOLCULUĞUMDAN SONRA, TÜM HAYATLARINI İNSANLARA YARDIM ETMEYE, TARİHİ ANLAMAYA VE HUKUKU İYİLİK İÇİN KULLANMAYA ADAMIŞ ÜÇ HARİKA KADIN TANIDIM. HİKÂYEMDEN ÇOK ETKİLENDİLER VE ADALET MÜCADELEME DEVAM ETMEM İÇİN BENİ CESARETLENDİRDİLER. ÇOK CESUR OLDUĞUMU VE HARİKA BİR İŞ ÇIKARDIĞIMI SÖYLEDİLER. KENDİLERİ DE ALLERİNDEN GELENİ YAPMAYA DEVAM EDECEKLERİNİ SÖYLEDİLER. DAHA SONRA VATANSIZ OLMANIN ÇOK YALNIZ VE ÇARESİZ HİSSETTİRDİĞİ DÜŞÜNCESİNE KAPILDILAR, ÖZELİKLE DE DIŞARIDA DEĞİŞİM İÇİN MÜCADELE EDEN BAŞKA İNSANLARIN OLDUĞUNU BİLMİYORSANIZ. VE BÖYLECE VATANSIZ BİR ÇOCUĞA BU MEKTUBU YAZMAYA KARAR VERDİLER.

Sevgili arkadaşım,

Sana yazıyoruz çünkü sen dünyada vatansız olan çok sayıda çocuktan birisin. Vatandaşlığın olmadığı için dünya sana adaletsiz davranıyor. Bu senin ya da ailenin suçu değil. Herkes eşittir ve eşit muamele görmelidir. Buna keskinlikle inanıyoruz ve tüm insanlara eşitliği sağlamak için uzun yıllardır çalışıyoruz.

İçinde bulunduğun durum, Dominik Cumhuriyeti'nde doğan sekiz yaşındaki Elsa'nınki gibi olabilir. Elsa'nın annesi Haiti'de doğmuş ama uzun yıllar Dominik Cumhuriyeti'nde yaşamış, büyükannesi de Dominik Cumhuriyeti vatandaşı. Ancak Elsa Dominikli olarak tanınmıyor. Sadece 10 yaşına kadar okula gidebilecek. Ondan sonra kimlik belgesine ihtiyacı olacak.

Ya da Kosova'da doğan, Hırvat bir anne ile Sırp bir babanın oğlu olan ve kimlik belgeleri savaş sırasında yok edilen Ivan'ınki gibi. Ivan çok hastayken, kimlik belgeleri olmadığı için hastane onu kabul etmeyi reddetti.

Veya Nepal'de doğan Subina'nınki gibi. Subina'nın annesi evli değildi. Nepal'de evli olmayan bir kadının vatandaşlığını çocuğuna aktarması zordur. Subina bize şunları anlattı: "Okul Bitirme Sertifikası kurul sınavı için formumu doldurmak zorunda kaldığım güne kadar ben de hep arkadaşlarım gibi hissetmişim... Tüm arkadaşlarımın formları kabul edildi. Benimki kabul edilmedi."

Ya da birçok başka nedenden dolayı vatansız bırakılan diğer pek çok çocuk gibi. Ama unutma, sen eşsiz ve özelsin. Senin hikâyen sana ait. Sen dünyanın geleceğisin ve özellikle potansiyeline ulaşmana izin verilirse harika şeyler yapabilirsin. Muhtemelen dünyanın seni umursayıp umursamadığını soruyorsun. Daha ne kadar belklemen gerekiyor? Peki, dünyanın içinde bulunduğun durumu anlamasını sağlamak için ne yapabilirsin? Hayal kırıklığına uğradığını düşünüyoruz. Sana bu şekilde davranılması hiç adil değil. Herkesin bir vatandaşlığa sahip olma, yani bir ülkeye tam olarak ait olma hakkı vardır. Bu, her oğlan ve kız çocuğunun doğum belgesi de dahil olmak üzere kimlik belgelerine sahip olması gerektiği anlamına gelir. Kim olduklarına, nerede yaşadıklarına, ebeveynlerinin ne iş yaptığına (ya da ebeveynlerinin olup olmadığına), hangi dili konuştuklarına, dinlerinin ne olduğuna, kız ya da oğlan olmalarına, kültürlerinin ne olduğuna, engelli olup olmadıklarına, zengin ya da fakir olmalarına bakılmaksızın tüm çocuklar bu hakka sahiptir. Bu, her çocuk için bir insan hakkıdır ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde taahhüt edilmiştir.

Ancak bunu gerçekleştirmek, yani eşitliği sağlamak, bizimki de dahil olmak üzere her ülkede birçok insan tarafından tekrar tekrar verilmesi gereken bir mücadeledir.

Büyükannelerimizden biri başka ülkeden bir adamla evlendiğinde vatandaşlığını

kaçbetmişti. Büyükanne ve büyükbabalarımızdan bir diğeri vatansızdı çünkü ülkelerinin hükümeti Yahudileri vatandaş olarak saymıyordu. Bir diğrimizin ebeveynleri, bir diktatör tarafından cezalandırıldıkları için ülkelerini terk etmek zorunda kalan Avrupa'daki mülteci oğlan çocuklarını yanına aldı. Ve üçümüzün de vatandaşlığını kaçırmış veya kendisi de vatansız olan değerli dostları var.

Anne babanın kim olduğu, dininin ne olduğu veya annenin vatandaşlığını sana geçirip geçirememesi nedeniyle acı çekmenin hiçbir mazereti yok. İnsan haklarına sahipsin ve bunlardan yararlanabilmelisin.

Vatansızlığı durdurmaya ve senin gibi şu anda vatansız olanların durumunu değiştirmeye çalışan insanlar olduğunu bilmeni istiyoruz. Sayımızın henüz yeterli olmaması, en çok da senin için moral bozucu. Ancak ilerleme işaretleri görüyoruz; daha fazla insan bu konuya eğiliyor ve çocukların neden vatansız olduğu ve vatansızlığın ne anlama geldiği daha iyi anlaşılıyor. Birleşmiş Milletler ülkelerden kanunlarını değiştirmelerini istiyor ve bazı ülkeler bunu yapmaya başlıyor. On mülteci ve vatansız sporcu, Rio de Janeiro'da düzenlenen 2016 Olimpiyat Oyunlarının açılış geçidinde Olimpiyat bayrağını dalgalandırıp Olimpiyat marşı eşliğinde yürüyerek, yetenekleri ve cesaretleri nedeniyle tüm stadyum tarafından ayakta alkışlandı.

Bu arada, içinde bulunduğunuz durumla cesaretle yüzleşen birçoğunuz bizde hayranlık uyandırıyor. Sizin için çalışmaya devam edeceğimize ve başkalarını da bu konuda teşvik edeceğimize söz veriyoruz.

Rachel Brett, Stefanie Grant, Linda K Kerber

EĞER BİR VATANDAŞLIĞIN
VARSA, VATANSIZ BİR
ÇOCUĞA MEKTUP YAZMAYI
DÜŞÜNÜR MÜYDÜN? NE
YAZARDIN?

EĞER VATANSIZSAN,
VATANDAŞLIĞI OLAN BİR
ÇOCUĞA VEYA BAŞKA BİR
ÜLKEDEKİ VATANSIZ BİR
ÇOCUĞA MEKTUP YAZMAYI
DÜŞÜNÜR MÜYDÜN? NE
SÖYLEMEK İSTERDİN?

Neha'nın Geleceği

Sınıf arkadaşım sınavlarımızın bitişini kutlamak için Cuma günü piknik yapmamızı önerdi. Anneme ne yapmam gerektiğini soruyorum. “*Sembusek*” diyor annem, “Geçenlerde YouTube’da lezzetli bir tarif gördüm ve gerçekten denemek istiyorum, sana yardım edebilirim **Nanu.**” Annem bana *sembuseği* yavaş pişirilmiş et, otlar ve baharatlarla doldurulmuş kızarmış hamur olarak tarif ediyor. Birden bir duygu dalgası sırtımdan aşağıya ve bacaklarıma doğru akıyor. Oturmam gerekiyor. Sima’nın evinin baharat ve narenciye aromalarının

kokusunu alabiliyorum. “Anne, bunlar Suriyeli Kürtlerin atıştırma malikaneleri mi?”
“Evet Nanu,” diye cevaplıyor.

**NANU NEPALCE’DE GENÇ
KIZ ANLAMINA GELİR.**

Son birkaç yıl tam bir kasırga gibiydi. Dünyanın dört bir yanından arkadaşlarım, Grace ve Sima, Riki ve Lucas ve diğer herkes vatandaşlık ve vatansızlık konusunda farkındalık yaratmak için çok şey yaptı. Ve bu yolda pek çok yeni arkadaş edindik.

Bazen birbirimize de yazıyorduk ve onlar da benim aracılığımla birbirlerini tanıdılar. Ama bu yemeğin görüntüsü ve kokusuyla ilgili bir şey beni zihinsel olarak her şeyi başlatan o maceraya geri götürdü.

Sonunda Nepal vatandaşlığını aldık! Uzun bir mücadeleydi. Annem geç saatlere kadar Katmandu’daki Yüksek Mahkeme’de devam eden benzer davaları okurdu. Her Cuma okuldan sonra hükümet binalarının önünde protesto

gösterisi yapardık. Hatta vatansız olmanın nasıl bir his olduğuna dair yazdığım bir şiiri **Durbar Meydanı**’nda büyük bir kalabalığın önünde okudum.

**DURBAR MEYDANI,
KATMANDU’DA ÇOK
TARİHİ VE GÜZEL BİR
MEYDANDIR.**

Farklı ülkelerden insanlar evimizi ziyaret eder ve bize hayatımız hakkında sorular sorarlardı. Dört ya da beş kez Yüksek Mahkeme’ye gitmiş olmalıyız. Bazen davamız ertelenir ve geciktirilirdi.

Bütün bunlar olurken kendimi görünmez bir kutunun içinde hapsolmuş hissettim; normal bir insan gibi hareket edebiliyor, davranabiliyor, konuşabiliyordum ama kontrolüm dışında ve gözümün önünde olmayan bir şey benim tam anlamıyla kendim olmamı engelliyordu.

Avukatımız Sushma teyze inanılmazdı. Nepal’deki vatandaşlık kanununun, tüm erkek ve kadınların eşit olması gerektiğini belirten Anayasa’ya aykırı olduğunu savundu. Sonunda vatandaşlık hakkımızı kazandık. Bu haberi aldığımız günü asla unutmuyacağım; o kadar sevinç doluydum ki, hissettiğim mutluluğun bulaşıcı olmasını ve tanıdığım herkese yayılmasını diledim.

Girdiğim sınavlar, kız kardeşimin giremeyeceğinden çok korktuğum sınavlarla aynı. Sadece vatandaşlığım olduğu için bu sınavlara girebiliyorum. Sınavlar berbat olsa da, zihnimden çok fazla endişe silindi.

Artık bir vatandaşlığım var. Kimse bunu benden alamaz. Dünyanın dört bir yanındaki arkadaşlarımı düşünüyorum. Onları tekrar görmeyi gerçekten çok istiyorum. Onlara her şey için teşekkür etmek istiyorum. Onlara, onlar ve hala

bir vatandaşlığı olmayan herkes için savaşmaya devam edeceğimi söylemek için.

Anneme hemen döneceğimi söylüyorum.

Yatak odama koşuyorum ve yatağımın altından, çantaların arkasından bir ayakkabı kutusu çıkarıyorum. Ayakkabı kutusunun içinde mektupların, fotoğrafların ve yırtık pırtık eski defterimin altında Lucas'ın bir çanta dolusu bozuk parası var.

Elimi içine uzatıyorum. Bakmadan bir tanesini seçiyorum. Sıkıca tutuyorum ve özel dileğimi diliyorum.

Gözlerimi açıyorum ama hâlâ yatak odamdayım.

O parayı bırakıp bir tane daha deniyorum, sonra bir tane daha.

Hiçbir şey yok. Hiçbir şey yok.

Ve sonra aklıma geliyor.

Artık bozuk paralara ihtiyacım yok.

Ait olduğum yerdeyim.

Kabul ediliyorum.

Eşitim.

Öğren, Düşün, Harekete Geç, Kampanya Yürüt, Oyna. Yaratıcı Ol ve Farkındalık Yarat!

ARTIK VATANSIZLIK
HAKKINDA ÇOK ŞEY
BİLİYORSUN.

VATANSIZLIK HAKKINDA
MUHTEMELEN DÜNYADAKİ
ÇOĞU İNSANDAN DAHA
FAZLA ŞEY BİLİYORSUN! BU
DA SENİ UZMAN YAPIYOR!
UMARIM DAHA FAZLA
İNSANA VATANDAŞLIK VE
VATANSIZLIK HAKKINDA
BİLGİ VERMEMİZE VE BAZI
ÇOCUKLARIN VATANSIZ
OLMASININ NE KADAR
ADALETSİZ VE YANLIŞ
OLDUĞUNU ANLATMAMIZA
YARDIMCI OLURSUN.

Vatansızlık konusunda farkındalığı artırmak ve değişim için aktivist olmak amacıyla yapabileceğin şeyler hakkında daha fazla bilgi ve ayrıca vatansızlık hakkında bilgi edinmeye yönelik diğer harika kaynaklar için şuraya bakabilirsin: www.kids.worldsstateless.org

Bunlar yapabileceğin şeylere sadece birkaç örnek.

Farklı şeyler deneyip, senin için neyin işe yaradığını öğrenebilirsin. İçindeki duyguları en iyi nasıl anlayabilir ve iletebilirsin? Vatansızlık ve vatandaşlık konusunda farkındalık yaratmak için yeteneklerini kullanabilirsin. Öğrendiklerini başkalarına da öğretebilirsin. Onların da ilgilenmesini sağlayabilirsin. Birlikte bir fark yaratabiliriz!

OLABİLDİĞİNCE ÇOK İNSANA VATANSIZLIK HAKKINDA SORULAR SORARAK VE ONLARI BİLGİLENDİREREK KAMPANYA DESTEKLEYİCİSİ OL! AİLEN VE ARKADAŞLARINLA BAŞLAYABİLİRSİN. ÖĞRETMENİNLE VE SINIF ARKADAŞLARINLA KONUŞABİLİRSİN.

YEREL GAZETENİN EDITÖRÜNE, OKUL DERGİNE VEYA BİR POLİTİKACIYA MEKTUP YAZABİLİRSİN. ONLARA VATANSIZLIĞIN NE OLDUĞUNU VE BU SORUNU ÇÖZMEYE NASIL YARDIMCI OLABİLECEKLERİNİ ANLATABİLİRSİN.

EVİN VEYA SINIFIN İÇİN ÜLKENDEKİ VATANDAŞLIK KANUNU, HER ÇOCUĞUN VATANDAŞLIK HAKKI VEYA TÜM VATANSIZ ÇOCUKLARIN HAKLARI HAKKINDA BİR POSTER HAZIRLAYABİLİRSİN.

VATANSIZLIK HAKKINDA BİR RESİM ÇİZEBİLİRSİN. İLHAM ALMAK İÇİN BİR FOTOĞRAF VEYA HAYAL GÜCÜNÜ KULLANABİLİRSİN. BELKİ BİR SANAT YARIŞMASINA GİREBİLİR YA DA OKUL SERGİSİNE KATILABİLİRSİN!

ÜLKENDEKİ VATANSIZLIK HAKKINDA DAHA FAZLA BİLGİ EDİNEBİLİRSİN. ÜLKENDE VATANSIZ KİŞİLER OLUP OLMADIĞINI ÖĞRENEBİLİRSİN. GEÇMİŞLERİ HAKKINDA BİLGİ EDİNEBİLİRSİN; NE OLDU VE BU KONUDA NE YAPIYORLAR?

VATANSIZLIK VE BU KONUDA NELER YAPILABİLECEĞİ HAKKINDA KISA BİR VIDEO HAZIRLAYIP; SOSYAL MEDYA ARACILIĞIYLA ARKADAŞLARINA VE AİLENE GÖNDEREBİLİRSİN. ANCAK, ÇEVİRİMİÇİ ORTAMDA DAİMA GÜVENDE KALMAYI UNUTMA LÜTFEN!

KAMPANYA VE PROTESTOLAR İÇİN İYİ SLOGANLAR BULABİLİRSİN. "HERKESİN BİR VATANDAŞLIĞI OLMALI" YA DA "HERKES İÇİN VATANDAŞLIK". BAŞKA NELER OLABİLİR?

KENDİNİ ÇOK YARATICI HİSSEDİYORSAN, BİR ŞİİR, KISA BİR ÖYKÜ, BİR OYUN YA DA BİR ŞARKI YAZABİLİRSİN. BUNU OKULUNDA VEYA ARKADAŞLARININ YA DA AİLENİN ÖNÜNDE SERGİLEYEBİLİRSİN.

Teşekkür

Bu kitap, herkes için bir vatandaşlık hakkını gerçekleştirmeye kendini adanmış bağımsız bir kuruluş olan Vatansızlık ve Kapsayıcılık Enstitüsü (Enstitü) tarafından hazırlanmıştır. Ana odak noktalarımızdan biri, dünya çapında milyonlarca çocuğu etkileyen çocukluk çağı vatansızlığı meselesi olmuştur. Bu kitap ve kardeş web sitesi www.kids.worldsstateless.org, pek çok genç omuza gereksiz yere yük bindiren bu olgu hakkında hem çocukların hem de yetişkinlerin farkındalığının artırılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Bu kitap Amal de Chickera ve Deirdre Brennan tarafından yazılmış, Laura van Waas ve Ileen Verbeek'in ek editoryal katkılarıyla hazırlanmıştır. Dian Pu tarafından resimlenmiş ve Deshan Tennekoon tarafından tasarlanmıştır. Türkçeye Yeşim Mutlu tarafından çevrilmiştir. SOS Villages Aboisso ve UNHCR Cote d'Ivoire çocuklarına resimlerini kullanma izni verdikleri için (sayfa 8, 29, 30 ve 59) ve Kanchini Chandrasiri'ye resmi için (sayfa 81) minnettarız. Ayrıca görüntülerini cömertçe bizimle paylaşan fotoğrafçılara da minnettarız: Greg Constantine (sayfa 21, 27, 56, 57, 59, 63 & 79), Saiful Huq Omi (sayfa 35, 60 & 61), Allison Petrozziello ve OBMICA (sayfa 25), Subin Mulmi ve FWLD (sayfa 46), Deepti Gurung (sayfa 87), Kenya İnsan Hakları Komisyonu (sayfa 41), Laura Quintana Soms (sayfa 24) ve Helen Brunt (sayfa 37). Anne ve Geoff Hayward, Piyumi Samaraweera ve Jarlath Clifford'a metni düzeltiltikleri için özel teşekkürlerimizi sunarız.

Bu kitabı yazmadan önce dünya çapında pek çok çocuktan vatandaşlık ve vatansızlık üzerine bir anketi yanıtlamalarını istedik. Pakistan, Hollanda, Sırbistan, Sri Lanka, İngiltere, ABD, Tayland ve İrlanda gibi çeşitli ülkelerden iki yüzden fazla çocuğun harika cevapları bize çok yardımcı oldu. Bu yanıtları bizim için toplayan dünyanın dört bir yanındaki ortaklarımız ve dostlarımız gibi tüm çocuklara da teşekkür ediyoruz. Anketi yanıtlayan dört çocuk kitapta yer alıyor: Lucas ve Linde (Hollanda) ve Kithmi ve Kenolee (Sri Lanka), ancak başka birçok harika cevap da vardı!

Bu kitap gerçek kişilere ve onların hikâyelerine dayanmaktadır. Bizim ve ortaklarımızın yürüttüğü araştırmaların yanı sıra daha önce yayınlanmış olanlardan da yararlanıyor. Hikâyelerini paylaşan kişilere ve araştırmaları bu kitabı yazmamıza yardımcı olan herkese çok minnettarız:

- ❁ Kezia'nın Makedonya'daki karakteri, Enstitü, Avrupa Roman Hakları Merkezi, Avrupa Vatansızlık Ağı ve ortak kuruluşlar tarafından yürütülen ve Ekim 2017'de yayınlanan Batı Balkanlar'da Roman vatansızlığına ilişkin araştırmaya dayanmaktadır (bkz. <http://www.errc.org/cms/upload/file/roma-belong.pdf>).
- ❁ Rosa'nın Dominik Cumhuriyeti'ndeki karakteri, Uluslararası Azınlık Hakları Grubu tarafından Nisan 2017'de yayınlanan 'Our lives in Transit' adlı belgesel filme dayanmaktadır (bkz. <https://www.youtube.com/watch?v=DAqGuj8AT1U>).
- ❁ Grace ve Fildişi Sahili'ndeki diğer çocuklar, UNHCR tarafından Kasım 2015'te yayınlanan bir hikâyeye dayanmaktadır (bkz. <http://kora.unhcr.org/lost-children-cote-divoire/>).
- ❁ Aasif, Riki ve Bajau Laut çocuklarının hikâyesi, Helen Brunt'un Enstitü'nün 2017 Dünya Vatansızlar Raporu'nda yayınlanan 'Denizde Vatansızlar' adlı makalesine dayanmaktadır (bkz. <http://www.institutesi.org/worldsstateless17.pdf>).
- ❁ Sima'nın Almanyadaki hikâyesi, Zahra Albarazi'nin 2013 yılında hazırladığı 'Vatansız Suriyeliler' raporuna (bkz. <http://www.refworld.org/pdfid/52a983124.pdf>) ve 2016 yılında vatansız Suriyeli çocuklarla yapılan ve Enstitüde bulunan röportajlara dayanmaktadır.
- ❁ Makonde'nin hikâyesi, Kenya İnsan Hakları Komisyonu'nun Temmuz 2017 tarihli 'Makonde'nin Vatandaşlığa Yolculuğu' adlı belgesel filmine dayanmaktadır (bkz. https://www.youtube.com/watch?v=-PG8chfAX_U).
- ❁ Nepal'den gelen bilgiler, Kadın Hukuku ve Kalkınma Forumu'nun çalışmalarına ve Deepti Gurung ve ailesiyle olan çok sayıda etkileşimimize dayanmaktadır.
- ❁ Vatansız Çocukların Soruları ilk olarak 2016 yılında Cenevre'de düzenlenen BMMYK-STK İstişarelerinde BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve STK'lara yöneltilmiştir. (bkz. *Amal de Chickera, 'Vatansız Çocuklara ve Gençlere Hesap Verebilir Olmak'* <http://www.institutesi.org/worldsstateless17.pdf>).
- ❁ 'Sizi Görüyoruz' başlıklı yazı Greg Constantine tarafından kaleme alınmıştır. Bu yazının bir versiyonu Enstitü'nün 2017 Dünya Vatansızlar Raporu'nda yayınlanmıştır. (bkz. <http://www.institutesi.org/worldsstateless17.pdf>).
- ❁ 'Vatansız Bir Çocuğa Mektup', Enstitü Mütevelli Heyeti Üyeleri Linda Kerber, Rachel Brett ve Stefanie Grant tarafından kaleme alınmıştır.

Vatansız Çocukların Soruları ilk olarak 2016 yılında Cenevre’de düzenlenen BMMYK-STK İstişarelerinde BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve STK’lara yöneltilmiştir. (Bkz. Amal de Chickera, ‘Vatansız Çocuklara ve Gençlere Hesap Verebilir Olmak’ <http://www.institutesi.org/worldsstateless17.pdf>). ‘Sizi Görüyoruz’ başlıklı yazı Greg Constantine tarafından kaleme alınmıştır. Bu yazının bir versiyonu Enstitü’nün 2017 Dünya Vatansızlar Raporu’nda yayınlanmıştır. (see <http://www.institutesi.org/worldsstateless17.pdf>). ‘Vatansız Bir Çocuğa Mektup’, Enstitü Mütevelli Heyeti Üyeleri Linda Kerber, Rachel Brett ve Stefanie Grant tarafından kaleme alınmıştır.

Bu kitabın taslaklarını gözden geçiren ve yol boyunca paha biçilmez tavsiyeler, geri bildirimler ve teşvikler sağlayan herkese de şükranlarımızı sunuyoruz. 80:20 Educating and Acting for a Better World’den Tony Daly ve Ciara Regan’a; Karl Ó Broin, Müdür Maeve Tierney ve St Cronan’s BNS, Bray, İrlanda’nın diğer personeline; Al Yasmina Academy Abu Dhabi’den Samantha Pyper ve öğrencisi Emily Antscherl’e; Ms. Browning, Birleşik Krallık Harrow Norbury İlkokulu Müdürü; Sri Lanka Stages Tiyatro Grubu’ndan Ruwanthie de Chickera; UNICEF’ten Kerry Neal ve Jo Holmwood ile Kids Own Publishing’deki meslektaşları.

Destekleri bu kitabı mümkün kılan bağışçılarımıza da teşekkür etmek isteriz: Sigrid Rausing Trust, Janivo Stichting, Stichting Weeshuis der Doopsgezinden ve Oak Foundation.

Son olarak ve en önemlisi, Neha’ya, kız kardeşi Nikita’ya, anneleri Deepti’ye ve ortağı Diwakar’a teşekkür etmek istiyoruz. Neha’ya bu kitabın yüzü ve hikâyenin ortaya çıktığı araç olduğu için teşekkür ederiz. Harika ailesinin geri kalanına, Nepal’de cinsiyet ayrımcılığı yapan vatandaşlık kanunları ile vatansızlıkla mücadeleleyen bağlılıkları ve adanmışlıkları için teşekkür ederiz. Hepimiz için bir ilham kaynağısınız.

Bir vatandaşlığın var mı?

Vatansız olabilir misin?

Bu konu hakkında ne yapabilirsin?

Neha'nın dünyayı dolaştığı, farklı ülkeleri ziyaret ettiği, yeni arkadaşlar edindiği, vatansızlığı öğrendiği ve tüm bunlar olurken kendi uyruğuyla ilgili bulmacanın parçalarını bir araya getirdiği inanılmaz keşif macerasına katılabilirsin.

“Bu muhteşem kitap, günümüzün en korkunç ve anlaşılması zor insan hakları sorunlarından birini hayranlık uyandıran bir açıklık ve enerjiyle ele alıyor. Eğitimciler, genç savunucular ve insan aidiyetinin temel bir dayanağının bugün milyonlarca insandan nasıl esirgendiğini anlamaya hevesli gençler için güçlü bir araç sunuyor.”

–**Jacqueline Bhabha**, *Sağlık ve İnsan Hakları Uygulamaları Profesörü, Harvard Üniversitesi*

“Çocuklar için vatansızlığa eğlenceli –ve eğitici– bir giriş. Neha'nın yolculuğu vatansız çocukların ve ailelerinin karşı karşıya gelebilecekleri mücadeleleri açıkça ortaya koyuyor. Bu kitap, çocukların haklarını ve nasıl destek olabileceklerini öğrenmelerine katkıda bulunuyor.”

–**Kerry L. Neal**, *Çocuk Koruma Uzmanı, UNICEF*

Vatansızlık ve Kapsayıcılık Enstitüsü herkes için vatandaşlık hakkını gerçekleştirmeye ve korumaya kendini adanmış bağımsız bir kuruluştur.

Kurum hakkında daha fazla bilgi edinmek için şu adresi ziyaret edebilirsin www.InstituteSI.org

Vatansızlık hakkında daha fazla bilgi ve etkinlik için şu adresi ziyaret edebilirsin KIDS.WORLDSSTATELESS.ORG

ISBN: 978-90-828366-0-8

978-90-828366-0-8